

SPAARNWOUDE PARK

Visie op Hoofdpijnen

Van groen buiten de stad naar park binnen de stedenring

Projectgroep visie Spaarnwoude Park
concept 25-4-19

Inhoud

- 0. Samenvatting
- 1. Inleiding
- 2. Uitgangspunten
- 3. Trends en ontwikkelingen
- 4. Inhoudelijke opgaven
- 5. Ambities
- 6. Ontwikkelbeeld
- 7. Geldstromen en doelenboom
- 8. Organisatie en borging: van visie naar uitvoering

Bijlage: samenvatting belangrijkste bestaande plannen en denkrichtingen

SAMENVATTING

Aanleiding en doel

De aanleiding voor de visie Spaarnwoude Park is een advies van de Randstedelijke Rekenkamer uit 2017. De rekenkamer gaf als aanbeveling om een door alle participanten gedragen integrale lange termijn visie op te stellen voor het recreatiegebied. De visie moet richting geven aan de toekomstige ontwikkeling en aan een integrale afweging tussen natuur en recreatie. Daarnaast moet de visie de basis vormen om het wenselijk niveau te bepalen voor beheer en onderhoud, om besluiten te nemen over in evenwicht brengen van kosten en opbrengsten en om de bestuurskracht te versterken.

De visie dient ertoe veranderingen in gang te kunnen zetten en dient als voertuig (kader) om te komen tot afspraken over identiteit van het gebied, samenwerking, financiële stabiliteit en onderhoudsniveau. Het doel van de visie is het recreatiegebied Spaarnwoude innovatief te laten doorgroeien tot een veelzijdig en aantrekkelijk 'Spaarnwoude Park'. Dit doel wordt gebruikt als richtpunt voor nieuwe initiatieven en veranderingen en is gebaseerd op bestaand beleid.

Als meetpunten voor veranderingen zijn drie subdoelen beschreven:

- meer bezoekers (mogelijk uitgroeiend tot jaarlijks 3 miljoen extra per jaar ¹),
- die langer blijven (arrangementen, terugkeer),
- binnen versterkte natuurwaarden.

De periode die benodigd is om de meeste veranderingen in uitvoering te hebben is 10 jaar: 2020-2030. Een deel van de uitvoering loopt door tot 2040.

Op uitvoering gerichte gebiedskeuzes

Voor verbetering van ruimtelijke en toeristisch-recreatieve kwaliteiten van Spaarnwoude Park is beleidsmatig al veel "steun in de rug", met als basis (meer dan 20) bestaande plannen, visies en handreikingen. De hoofdlijnen van de belangrijkste bestaande plannen zijn in een aparte bijlage opgenomen. De Metropoolregio Amsterdam en de Provincie Noord-Holland nodigen uit tot een gezamenlijke regionale visie en ontwikkelkoers en bieden daar veel handreikingen voor. De stap die wordt toegevoegd is het vaststellen van overkoepelende en meer op uitvoering gerichte gebiedskeuzes voor Spaarnwoude Park. Een tweede stap die wordt toegevoegd is duidelijker inspelen op gevolgen van de toenemende bevolking, actualisatie van natuurbelangen (NNN) en waterbeheer en een wat uitdagende kijk om delen van het gebied naar een hoger en robuuster plan te tillen. De derde stap die wordt toegevoegd is de focus op onderling verbinden van gebieden.

De bestaande visies (beleidsbasis 1), de nieuwe beleidsrichtingen en accenten van de provincie en MRA (beleidsbasis 2), en trends en ontwikkelingen (maatschappelijk en ruimtelijk) vormen samen de onderlegger voor het type veranderingen en de richting die in gang wordt gezet. Het type veranderingen heeft samengevat betrekking op:

- de thema's landschap (inclusief *top* natuur, gevarieerd beheer en energietransitie),
- verbindingen (inclusief toerijden, poorten en routes),
- activiteiten (inclusief erfgoed, branding en wow belevingen),
- betrokkenheid (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw).

Ambities

Het bovenbeschreven doel is vertaald in diverse ambities. Een ambitie geeft de nadruk van de beoogde verandering, de mate waarin iets verandert. Het gaat daarbij om eigenschappen van het

¹ Over de beoogde doelgroepen volgt nog een korte analyse in juni.

gebied die nu zwak of onderbenut zijn. Eerst is op een rij gezet voor welke ambities gekozen wordt (hier kunnen nog diverse keuzes in gemaakt worden of accentleggingen).

Vervolgens zal per ambitie bepaald moeten worden wat de gewenste mate van verandering wordt. Dat moet nog bepaald worden de komende weken. In feite zal per ambitie - en per deelgebied - bepaald moeten worden of er geen, weinig of veel verandering mogelijk wordt gemaakt ("mengpaneel").

Voor het thema landschap is beoogd meer inzet op behoud open landschappen en vergezichten en onderlinge verbinding van de gebieden. Daarnaast meer gebruik maken van de geschiedenis van het gebied (bijzondere historische structuren), als aanleiding en leidraad voor versterking van landschap, natuur en recreatie. Onderdeel is een bijdrage aan energie- en klimaatdoelstellingen, door transities die bij het landschap passen, in een combinatie met het thema activiteiten. Ook horen keuzes in (variatie van het) gebiedsbeheer bij het thema landschap.

Voor het thema verbindingen wordt in eerste instantie gericht op veel verbeteringen voor langzaam verkeer: verbindingen met de dorpen en steden, buitenpoorten (bij stations aan de randen van Spaarnwoude) en aanwijzen locaties voor fietsbruggen over infrastructurele barrières. Ten tweede zijn er voorstellen voor verbetering van de interne circulatie voor auto en OV.

Voor het thema activiteiten wordt toegewerkt naar een heldere verdeling in gebieden die (veel meer) toeristisch-recreatief worden en waar het rustig blijft of wordt. Daarbij wordt onderzocht of Spaarnwoude een kerngebied nodig heeft, waar nieuwe activiteiten worden gebundeld (Hart van Spaarnwoude) en of dat ook voor de poortgebieden het geval kan zijn.

Het thema betrokkenheid is erop gericht meer ondernemers aan te trekken om in te stappen, ook in de samenwerking die gemeenten en provincie hiertoe organiseren: veel mogelijkheden, met duidelijke spelregels en afspraken over beheer en ontwikkeling. Daarbij komt een grote nadruk op sociale betrokkenheid (inclusieve samenleving) en duurzaamheid als basiskenmerk bij alle ontwikkelingen en activiteiten.

De doelen en ambities vormen samen de inkadering van de visie. Dat wordt weergegeven in een "doelenboom", met per thema een lijst met inspanningen die nodig zijn om het doel te bereiken.

Ontwikkelbeeld Spaarnwoude Park

De thema's zijn op kaart vertaald in een ontwikkelbeeld voor Spaarnwoude Park op met name drie lijnen:

- behoud, ontwikkeling en verbinding van de open landschappen en historische landschapslijnen als drager bij de ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden,
- verbindingen met de steden,
- zonering en onderverdeling in gebieden waar meer activiteiten komen.

Het ontwikkelbeeld is het hart van de visie (hoofdstuk 6) en weergegeven als ontwikkellijnen op drie kaarten (kaartnummer 7, 8 en 9 vanaf bladzijde 29). (Ook op deze kaarten kunnen nog diverse keuzes gemaakt worden of accentleggingen).

Op kaart 7 (landschap en cultuurhistorie) zijn behoud, ontwikkeling en (onderlinge) verbinding van de open landschappen verbeeld. Als belangrijkste accent zijn gelegd het vergroten van de belevingswaarde van de veenweidegebieden, van het open landschap Noordzeekanaal en van de overgang tussen duingebied en landwinning voormalig IJ (omgeving Beeckestein - Oosterbroek).

Daarnaast zijn historische landschapslijnen verbeeld als drager voor verdere ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden. Primaire inzet is versterken en zichtbaar maken van de Stelling van Amsterdam en het stroomgebied van het Oer-IJ.

Op kaart 8 (bereikbaarheid) gaat het om het versterken van de verbindingen met de steden, via duidelijke toegangspoorten voor langzaam verkeer vanuit diverse stedelijke uitloopgebieden en fietsbruggen over infrastructurele barrières. Op de kaart staat ook een voorstel voor de interne circulatie voor auto en OV in het gebied Oosterbroek - Buitenhuizen en een mogelijk toekomstidee voor aansluiting op het gebied N200.

Op kaart 9 (kamers van activiteiten) staat een voorstel voor een hoofdzonering en onderverdeling in gebieden waar meer activiteiten komen. De belangrijkste punten zijn het idee voor het ontwikkelen van een “Hart van Spaarnwoude” (centraal gebied middendeel Noordzeekanaal / zijkanaal B) en ontwikkelkaders voor alle andere recreatiegebieden (met doelgroep per kamer) en onderlinge samenhang tussen de kamers.

Aan het ontwikkelbeeld wordt nog een beschrijving op hoofdlijnen toegevoegd per open gebied / kamer, met aandacht voor:

- nadruk op ontwikkeling recreatiewaarde, landschapswaarde en/of natuurwaarde;
- onderscheid in beheergericht en ontwikkelgericht: waar behoud en versterking van het landschap en waar verandering en ontwikkeling van het landschap;
- accentleggingen luw - druk, open - besloten, zichtlijnen - coulissen e.d.;
- extensieve recreatie, dagrecreatie (toerisme), verblijfsrecreatie.

Van visie naar uitvoering: omgevingstafel

Om de visie te kunnen uitvoeren wordt een omgevingstafel (voorstel) het centrale verzamelpunt, als adviesorgaan voor het gebied. Aan de omgevingstafel nemen ambtenaren van de gemeente en provincie gezamenlijk deel en hebben diverse stakeholders een rol als klankbordgroep. De tafel stelt uitvoeringsprogramma's op en heeft gesprekken met ondernemers. Bij het opstellen van uitvoeringsprogramma's wordt bijvoorbeeld verder uitwerking gegeven aan: prioriteiten, inrichtingsplannen, beheerdifferentiatie per open gebied en kamer, onderverdeling openbaar/privaat, kavelpaspoorten en financiële onderleggers en afspraken over onderhoud en investeringen.

De hoogte van de inkomsten kan met name worden gerelateerd aan hoeveelheid en kwalitatieve invulling van de kavelpaspoorten, variatie in verruiging of verfijning in natuur- en landsbeheer en publiek-private fondsvorming.

Binnen de omgevingstafel vindt ook een verdere verfijning (subzonering) plaats van de in hoofdstuk 6 beschreven hoofdlijnen per open gebied en kamer.

1. INLEIDING

Voor u ligt de visie op hoofdlijnen Spaarnwoude Park. Een integrale visie die tot stand is gekomen met intensieve participatie met stakeholders en gemeenteraden/staten. De visie moet de basis vormen voor:

1. de richting aan toekomstige ontwikkelingen,
2. een afweging tussen natuur en recreatie,
3. het wenselijke niveau voor beheer en onderhoud (inclusief een keuze voor de omgang met achterstallig onderhoud),
4. het nemen van besluiten over het in evenwicht brengen van kosten en opbrengsten,
5. versterken van bestuurskracht.

De laatste jaren zijn de financiële situatie van het recreatieschap en de kwaliteit van het gebied regelmatig onderwerp van gesprek geweest in Provinciale Staten en de verschillende gemeenteraden. Daarbij zijn zorgen geuit over de financiële stabiliteit van het recreatieschap. Dit resulteerde in 2017 in een onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer. Met deze visie geeft het bestuur opvolging aan de adviezen van de Rekenkamer.

1.1 Park binnen de stedenring

De subtitel van de visie - 'van groen buiten de stad naar park binnen de stedenring' - geeft in één zin de ambitie weer waar het recreatieschap Spaarnwoude het accent wil leggen bij toekomstige keuzes voor Spaarnwoude. De titel van de visie bevat de nieuwe term Spaarnwoude Park. Dit samen verwoordt de unieke centrale ligging van het gebied binnen de groeiende stedenring Amsterdam, Zaanstad, Beverwijk, Velsen, Haarlem, Haarlemmermeer, Aalsmeer en Amstelveen.

Deze ovaalvormige agglomeratie huisvest de komende twee decennia een kwart miljoen extra inwoners, met bijbehorende behoefte aan een kwalitatief hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving. Het recreatiegebied Spaarnwoude kan als hun 'central park' toegroeien naar een gebied met een heldere identiteit als 'binnentuin' in het westelijk deel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), met een keur aan activiteiten en beleving.

Bij het opwaarderen van groen-recreatieve landschappen hoort een visie die niet alleen gaat over hoe natuur- en recreatieontwikkeling samen oplopen, maar ook hoe ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, economie, mobiliteit en toerisme een plek kunnen krijgen. **De MRA is de aanjager voor de ontwikkeling van Spaarnwoude.** Als onderdeel van de MRA groeit de stedenring als verzameling van toplocaties, internationaal concurrerend en talent aantrekkend, met kennis als een van de belangrijkste vestigingsfactoren.

Het effect van de groei met meer inwoners, werknemers en toeristen, is dat er ook scherper gekozen moet worden hoe Spaarnwoude zich ontwikkelt. De provincie en de MRA gaan uit van forse toename van de recreatiedruk op Spaarnwoude. In lijn met visies vanuit de MRA wordt de visie Spaarnwoude Park gericht op projecten in de periode 2020-2040.

De visie heeft daarom als doel om nieuwe beleidsrichtingen en accenten van de provincie en MRA op gebiedsniveau tot uitdrukking te brengen en om bestaande goede ideeën om te buigen naar een actiegericht kader.

Inhoudelijk sluit de visie sterk aan op de **Visie groengebied Haarlem - Amsterdam** van de provincie Noord-Holland in coproductie met de gemeenten (zie hoofdstuk 2). De grote lijnen zijn daarin vastgelegd; de visie Spaarnwoude Park verfijnd dat en mengt daarin een aantal nieuwe trends en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3). Daarbij is ook geput uit de opbrengst van de MRA-ateliers over landschap.

De visie geeft vorm aan het aantrekkelijker en beter inrichten van Spaarnwoude Park om de groei van recreanten in de MRA te helpen opvangen. Een gebied dat een natuurlijke combinatie biedt voor verblijven, recreëren en werken. En daarbij leent Spaarnwoude zich bij uitstek als proeftuin voor duurzame innovatie, voor het bereiken van een aantal energie- en klimaatdoelstellingen van de stedenring in het algemeen en de aan het recreatieschap deelnemende gemeenten in het bijzonder.

Om al deze ontwikkelingen in goede banen te leiden wil het recreatieschap haar rentmeesterschap en gastheerschap vernieuwen. Als ondersteuning daarbij worden in deze visie de mogelijkheden voor de ontwikkeling van Spaarnwoude verkend als opmaat voor nieuwe gebiedskeuzes.

Samenvattend:

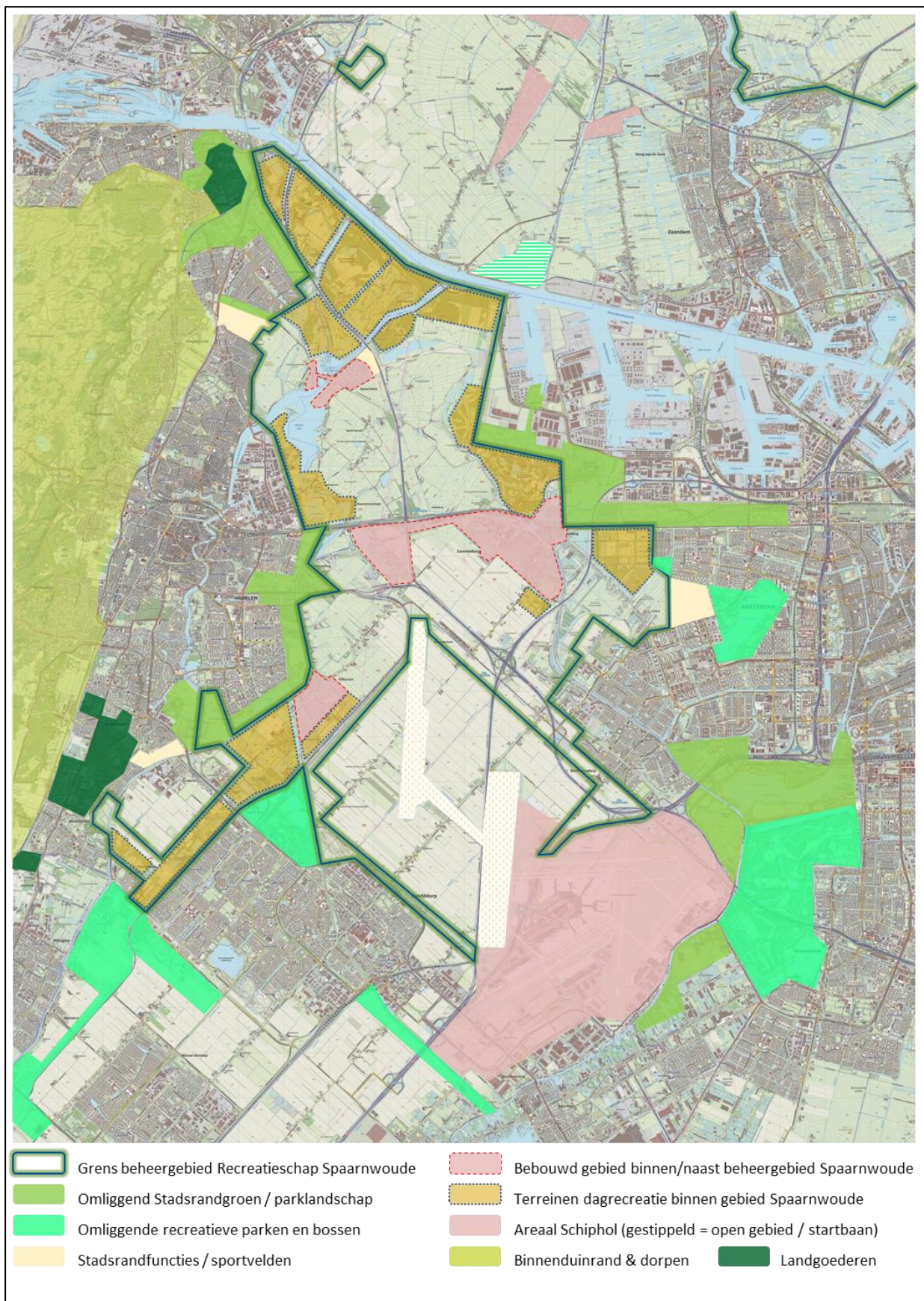
- De visie geeft opvolging aan het advies van de Randstedelijke Rekenkamer uit 2017 om een integrale lange termijnvisie te maken.
- Het belang van Spaarnwoude park neemt toe als centraal recreatiegebied binnen de groeiende 'stedenring'.
- Dit zet aan tot een nieuwe koers waarin natuur- en recreatieontwikkeling samen oplopen en allerlei ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, economie, mobiliteit en toerisme een plek krijgen.
- Het belang van goede afspraken over aantrekkelijkheid, rentmeester en gastheerschap is onmiskenbaar.

1.2 Door ontwikkelen vanuit bestaande kwaliteiten

Innovatief landschap

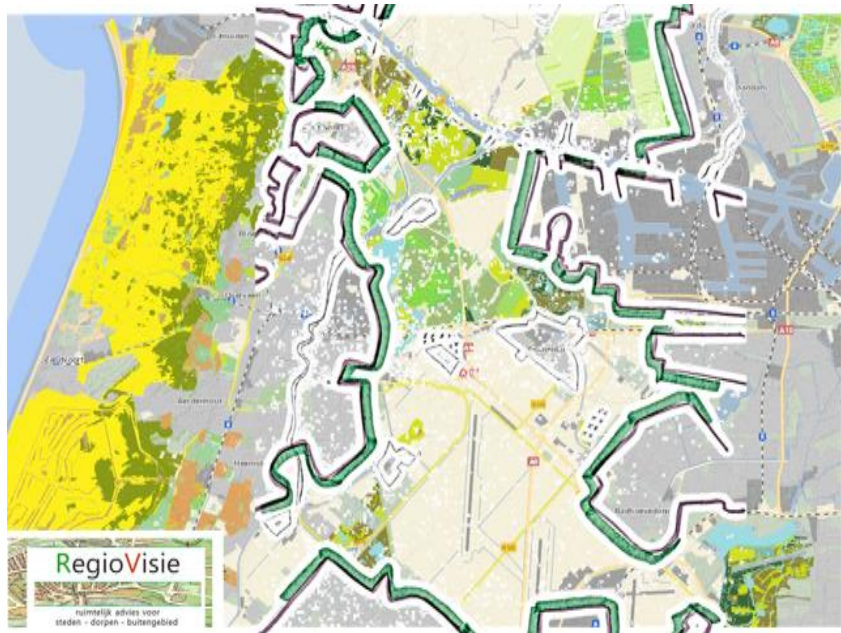
Veel bestaande kwaliteiten van het gebied vormen de basis voor nieuwe ontwikkelingen. Het Spaarnwoude recreatie- en natuurgebied van de toekomst bestaat voor een groot deel al. Het gebied wordt veelal gekenmerkt door de grote infrastructuur door het gebied. Als we de A9, provinciale wegen, het spoor en de kanalen denkbeeldig ondergeschikt maken, is de eenheid van het gebied te zien. Onderstaande schets geeft de verbeelding als een groot centraal park, met stadsranden als overgang van stedelijk naar open landschap. Een gebied dat voor velen op minder dan een half uur fietsen is gelegen, voor wie wil recreëren in de natuur en wil genieten van het landschap.

Een landschap dat vanuit de ontstaansgeschiedenis van het gebied, van het stroomdal van het Oer-IJ, de landaanwinningen en inpolderingen, via de Stelling van Amsterdam fortificaties is toegegroeid naar het huidige agrarische en recreatieve grondgebruik met bos, water en weiden. Het gebied is steeds geïnnoveerd om de stadbewoners te voorzien in hun behoeften, eerst voedsel en vanaf de jaren '50 vooral ontspanning.

Kaart 1: Spaarnwoude Park - huidige situatie groen-recreatieve gebieden (grenzen indicatief)
 (p.m. nog aanduiden locaties belangrijkste huidige toeristisch-recreatieve voorzieningen)

Leggen we alle infrastructuur weer terug, dan zien we een gebied dat in enkele decennia doorkruist en versnipperd is geraakt, waarin bijzondere plekken verstopt of geïsoleerd zijn. De centrale ligging binnen de stedenring komt nog niet tot uitdrukking in bereikbaarheid en beleefbaarheid van het gebied en de diverse landschappen en activiteiten zijn onderling matig verbonden. Het gebied heeft diverse terreinen in een eigen sfeer en signatuur, dat gezamenlijk een sterker netwerk van groengebieden kan worden, als groot centraal park.

Veranderingen in gebruik en meer grote trekkers

Innovaties gaan door en behoeften veranderen.

Ontspanning ontwikkelt zich door naar dag-, zakelijk- en verblijfstoerisme met meer

grotere trekkers, bijvoorbeeld beschreven in de QuickScan Toerisme Amstelland-Meerlanden (november 2018). Hieruit blijkt dat recreatie en toerisme verschuiven naar een hogere frequentie, korter, actiever en met een eigentijds, onderscheidend aanbod. Een aanbod dat meer uitersten kent in luxe versus back-to-basic. Deze verschuiving in aanbod is ook zichtbaar in Spaarnwoude en zal vragen om meer verbreding en diversiteit om aan te sluiten bij een vraag die straks vanuit drie miljoen stedenringbewoners zal komen. Grote trekkers zijn nog spaarzaam in het gebied aanwezig en kunnen beter met elkaar verbonden worden via fraaie en thematische routes die bestaande en nieuwe trekkers en gebiedskwaliteiten verbinden.

Een aantal kenmerken op een rij:

<i>Oppervlakte</i>	<i>3.515 hectare werkgebied, 2.216 hectare beheergebied en 163 hectare water</i>
<i>Aantal bezoeken</i>	<i>5.823.000 (2017)</i>
<i>Specifieke voorzieningen</i>	<i>Onder meer boerderij Zorgvrij, golfbanen, skibaan, verblijfsrecreatie, maneges, klimwand, evenementen</i>
<i>Deelnemers gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude</i>	<i>Gemeenten Velsen, Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer, Provincie Noord-Holland</i>

Transformaties en natuurinclusief recreëren

Spaarnwoude ontvangt jaarlijks tegen de zes miljoen bezoekers. En dat kan makkelijk groeien naar negen miljoen de komende twee decennia. Bezoekers die zich in het gebied kunnen 'opladen' met basisvoorzieningen (wandelen, fietsen, zwemmen) en ruime mogelijkheden voor actieve beleving van de groene ruimte, zowel indoor als outdoor. In aansluiting op nieuwe en veranderende behoeften in sport, wellness, bedrijfsuitjes, evenementen, verblijf en cultuur, kunnen nieuwe voorzieningen goed ingepast worden in het landschap en omgeven door natuur. Natuurinclusief recreëren wordt daarbij de standaard, met afwisseling in druk en rustig, groen en open en ruimte voor wat minder aangeharkte, 'rauwe randen'.

1.3 Inspiratie voor ambitie

Spaarnwoude Park als netwerkgebied

Als startpunt voor de visie is ambitie-inspiratiedocument 'Spaarnwoude Park laaglanden en hooglanden' opgesteld (2018, zie spaarnwoude.nl). De verdere ontwikkeling van Spaarnwoude Park heeft een grote urgentie, zo schrijven de opstellers ervan. Ze richten zich daarbij vooral op het noordelijke deel van het gebied. De sociaal-maatschappelijke en economische waarde van het gebied wordt nog niet voldoende gereflecteerd in de aandacht en betrokkenheid die het gebied verdient bij politiek en bestuur, zo constateren zij. Een aandacht en betrokkenheid die we met deze visie willen verankeren.

Uitsnede uit ambitie- en inspiratiedocument 'Spaarnwoude Park laaglanden en hooglanden'

Het ambitie-inspiratie document laat zien hoe dichtbij 2040 is als we mensen in hun levensloop en ervaring centraal zetten. Voor Spaarnwoude Park komen nieuwe kansen naar voren om op te pakken: een netwerkgebied met duidelijke entrees, thema's en routes van Amsterdam naar Kennemerland en van Zaanstad naar Hoofddorp en een samenspel van kleine en grote projecten. Successen moeten daarbij gecreëerd en zichtbaar gemaakt worden door een samenwerking van marktpartijen, (maatschappelijk) ondernemerschap en deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

1.4 Participatie stakeholders

Ondernemers en (vrijwilligers) organisaties maken het park tot een attractief gebied voor natuurinclusieve recreatie nu en in de toekomst. Met hen en betrokken inwoners van Spaarnwoude is een stakeholdersgroep gevormd om samen vorm te geven aan Spaarnwoude Park.

Werkconferentie

In 2018 en 2019 zijn stakeholders uit het hele park bij elkaar gekomen na aftrap door bestuurders van het recreatieschap. Op 6 februari 2019 heeft een werkconferentie 'De Speelruimte van Spaarnwoude Park' plaatsgevonden, als tussentijds sluitstuk op de voorgaande bijeenkomsten. Leden van de gemeenteraden en provinciale staten gingen in gesprek met stakeholders en belangstellenden. In tafelrondes werd gesproken over mogelijke spelregels voor initiatieven in het gebied. In afstemming met gemeentelijke vakafdelingen natuur-, landschap en ruimtelijke ontwikkeling waren de spelregels door de stakeholders voorbereid.

De betrokkenheid op de werkconferentie toont de gedeeld ervaren potenties van Spaarnwoude Park en de behoefte aan meedenken en meepraten over de toekomst van het gebied. Voor nieuwe activiteiten en eventuele bijbehorende gebouwen is als top drie benoemd dat deze waarden van het gebied moeten versterken, voldoende worden ingebed in natuur en landschap en koppelkansen worden meegepakt in onderlinge samenhang met andere activiteiten (zie verder hoofdstuk 8).

Tijdens de werkconferentie bleek dat veel kans wordt gezien in de verdere ontwikkeling van het gebied, waarbij het een het ander vooruit helpt. Enkele opgetekende reacties hierover:

*Van een recreatiegebied dat eens per jaar op de raadsagenda staat,
naar een gebied dat wordt gezien.
Een gebied waarbinnen bewoners, ondernemers, organisaties en vrijwilligers
enorm hun best doen om er iets bijzonders van te maken.
Recreatie die meehelpt waardevolle natuur te creëren.
Initiatieven die een bijdrage leveren aan het collectieve belang.
die op hun beurt weer iets teruggeven aan wat we met elkaar belangrijk vinden.
Natuur die ruimte geeft aan initiatieven,
Commitment tonen - stapel functies slim - zie het als een transitie - maak het gebied beter
vindbaar.*

1.4 Urgentie

Uitvoeren = doen

Door de komst van de nieuwe Omgevingswet per 2021, de landelijk ingezette energietransitie en een grote toename in (gespreide) ruimteclaims voor wonen, toerisme en bedrijvigheid met bijbehorende bereikbaarheidsopgave, is er veel in beweging. Het recreatieschap wil samen met de stakeholders toewerken naar een goede balans tussen wonen, werken, recreëren en natuur, door ruimte en activiteiten te bevorderen die natuurinclusieve waarden toevoegen aan de bestaande kwaliteiten. Concrete initiatieven van stakeholders of nieuwe partijen zullen de visie in de uitvoering moeten dragen. De ontwikkelingen in de MRA zijn daarbij de aanjager.

De rijdende trein is al het voorwerk dat al is verricht, o.a. met de vele bestaande visies die over Spaarnwoude gaan. De visie Spaarnwoude Park is vooral bedoeld als strategisch uitvoeringskader, de urgentie biedend om meer dan voorheen de stap te maken van denken naar doen. Een pragmatische werkwijze om met elkaar als actie-eigenaren van en in het park een toekomstbestendig recreatief gebied te realiseren dat niet 'buiten de stad' ligt, maar binnen de stedenring, natuurinclusief actief is en fungeert als een modern groen netwerk.

Verder optimaliseren; vertrekpunten

Transformeren vanuit bestaande kwaliteiten betekent dat bestaande plannen en denkrichtingen als vertrekpunt worden genomen (zie hoofdstuk 2) en er wordt ingespeeld op actuele ontwikkelingen, zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De voorliggende visie is hiermee zowel een optelsom van bestaande gekozen ontwikkellijnen als een praktische en pragmatische omslag in uitvoeringsgerichte investeringen en meer baten uit gebiedsontwikkeling.

1.5 Opbouw visie

In hoofdstuk 2 wordt het bestaand beleidsfundament beschreven waarop de visie Spaarnwoude Park is gebouwd. In de visie krijgen de in hoofdstuk 3 beschreven trends en ontwikkelingen een belangrijke plek, omdat deze herkenbaar zijn en passend bij de ontwikkeling van Spaarnwoude en omgeving. Hoofdstuk 4 zet daarbij de belangrijkste opgaven vooraan om de visie naar een hoger plan te tillen. In hoofdstuk 5 (ambities) wordt verkend hoe breed of ruim we de stappen daartoe inzetten.

Vanuit de ambities worden in hoofdstuk 6 ontwikkelrichtingen beschreven en op basis van diverse kaarten uit de voorgaande hoofdstukken de koers voor Spaarnwoude Park weergegeven op een drietal kaarten als ontwikkelbeeld.

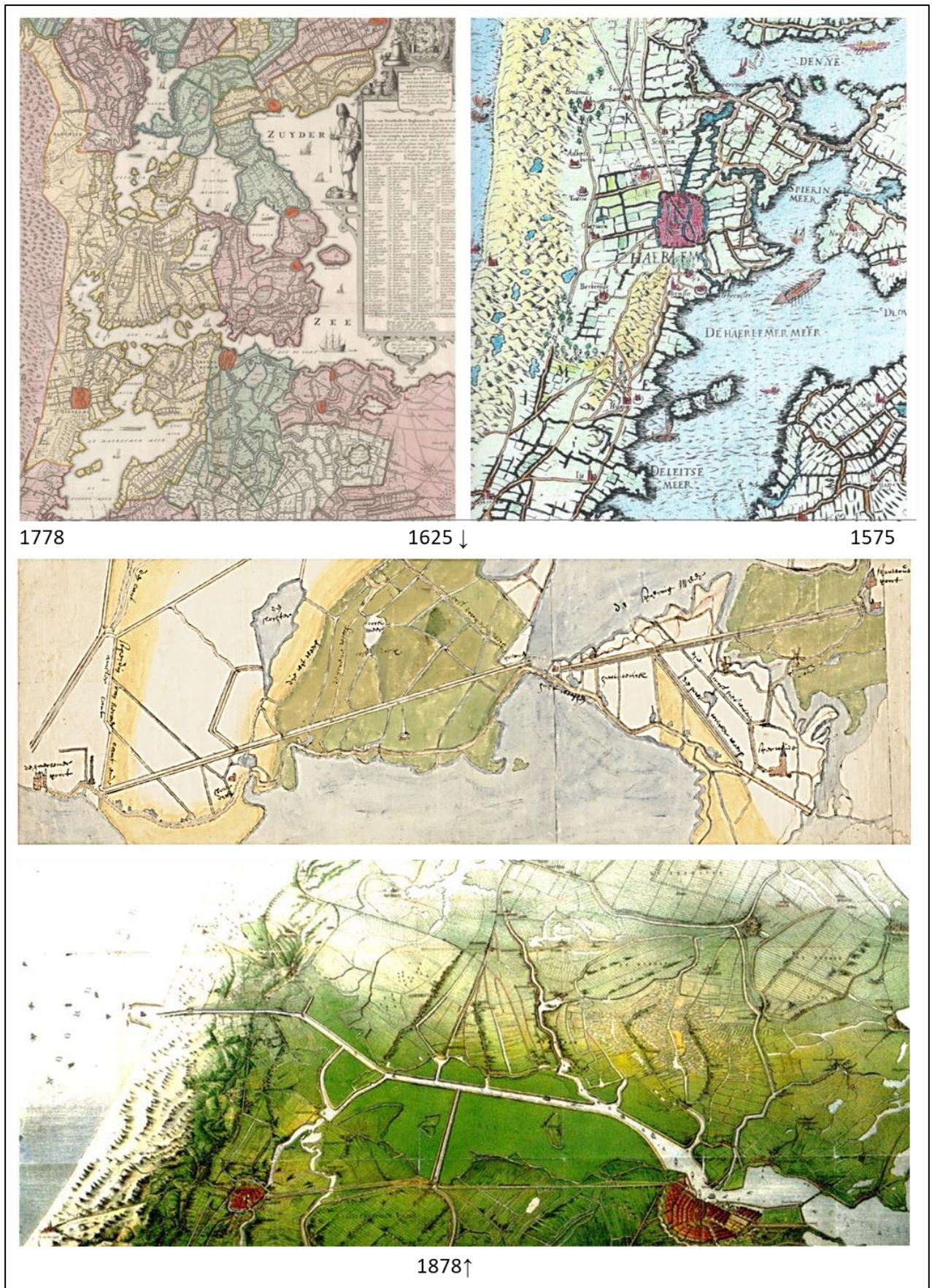
In hoofdstuk 7 is aangegeven hoe gebiedskeuzes tot uitvoering kunnen komen vanuit het initiëren van meer geldstromen. In hoofdstuk 8 wordt ingaan op de organisatie en borging die nodig is om de visie tot uitvoering te brengen.

Van concept visie naar vaststelling

Rond de zomer van 2019 worden de raden- en Statenleden opnieuw uitgenodigd - ook als 'slot' op de werkconferentie - om een 'kop te zetten' op de gedachtenvorming van 6 februari 2019 en deze conceptvisie. Welke conclusie trekken we uit het visietraject en welke besluitvorming hoort daarbij? Met de resultaten van de werkconferentie en de komende slotbijeenkomst wordt door deze visie aangesloten bij de opbrengsten van de MRA-gebiedsateliers en de landschapsvisie die vanuit de gemeente Amsterdam wordt ontwikkeld.

Na de slotconferentie wordt de visie op hoofdlijnen uitgewerkt tot ontwerpvisie die door het Algemeen Bestuur van het recreatieschap wordt vrijgegeven voor zienswijzen in het najaar van 2019. Aan de visie verbindt het Algemeen Bestuur vervolgens een strategie op ontwikkeling, uitvoering, financiering en beheer van Spaarnwoude Park in:

- een uitvoeringsprogramma (inclusief meerjaren investerings- en onderhoudsplannen),
- verankering in omgevingsvisies provincie en gemeenten,
- keuzes voor deelplannen zoals beeldkwaliteitsplan, ecologisch plan, economisch plan e.d..
- afspraken over een in te stellen bestuurlijke en ambtelijke omgevingstafel met de deelnemers in de GR, voor gezamenlijke borging in omgevingsplannen en bespreken van ontwikkelinitiatieven.

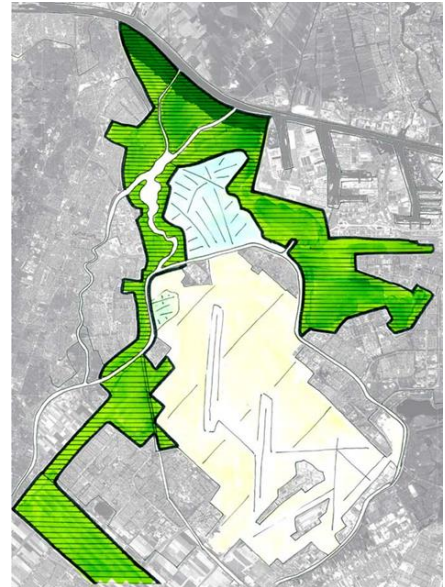
Kaart 2 - Collage van historische kaarten Spaarnwoude

2. UITGANGSPUNTEN

2.1 Belangrijkste bestaande plannen en denkrichtingen als vertrekpunt

Voor het plangebied en onderdelen daarbinnen gelden meer dan 20 bestaande plannen, visies en handreikingen. Over het gebied is al veel uitgedacht en de meeste beleidsstukken zijn gericht op behoud en versterking, voortbordurend op hoe de situatie nu is. In gemeentelijke plannen is ruim aandacht voor behoud en bescherming van de ruimtelijke en toeristisch-recreatieve waarden van het gebied en op onderdelen op enige ontwikkeling. De Metropoolregio Amsterdam en de Provincie Noord-Holland nodigen uit tot een gezamenlijke regionale visie en ontwikkelkoers en bieden daar veel handreikingen voor.

Inhoudelijk sluit de visie sterk aan op de Visie groengebied Haarlem - Amsterdam van de provincie Noord-Holland in coproductie met de gemeenten (zie hoofdstuk 2). De grote lijnen zijn daarin vastgelegd; de visie Spaarnwoude Park verfijnd dat en mengt daarin een aantal nieuwe trends en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3). Daarbij is ook geput uit de opbrengst van de MRA-ateliers over landschap.

Kaart hoofdzonering uit Visie groengebied Haarlem - Amsterdam (2012)

De optelsom is dat Spaarnwoude Park beleidsmatig al **veel “steun in de rug”** heeft voor verbetering van de ruimtelijke en toeristisch-recreatieve kwaliteiten. Tegelijk is te concluderen dat er verbindende, overkoepelende en uitvoeringsgerichte gebiedskeuzes nodig zijn, inspelend op gevolgen van de toenemende bevolking, nieuwe trends, actualisatie van natuurbelangen (NNN) en mogelijk een wat uitdagende kijk om delen van het gebied naar een hoger en robuuster plan te tillen.

Samenvatting bestaande beleidslijnen en denkrichtingen

In een los beschikbare bijlage is een samenvatting opgenomen van de belangrijkste bestaande (integrale) plannen. Daarin is beschreven wat reeds is vastgelegd over Spaarnwoude en het omliggend landschap. De plannen beschrijven gewenste ontwikkeling uit ruimtelijk, economisch en/of toeristisch recreatief opzicht, over bereikbaarheid en energietransitie en over de ontwikkeling van landschap en groen-ecologie.

Als hoofdlijn worden de volgende punten uit de plannen gehaald, wat als beleidsfundament dient voor de visie Spaarnwoude Park:

(dit wordt nog per punt kort verder uitgeschreven)

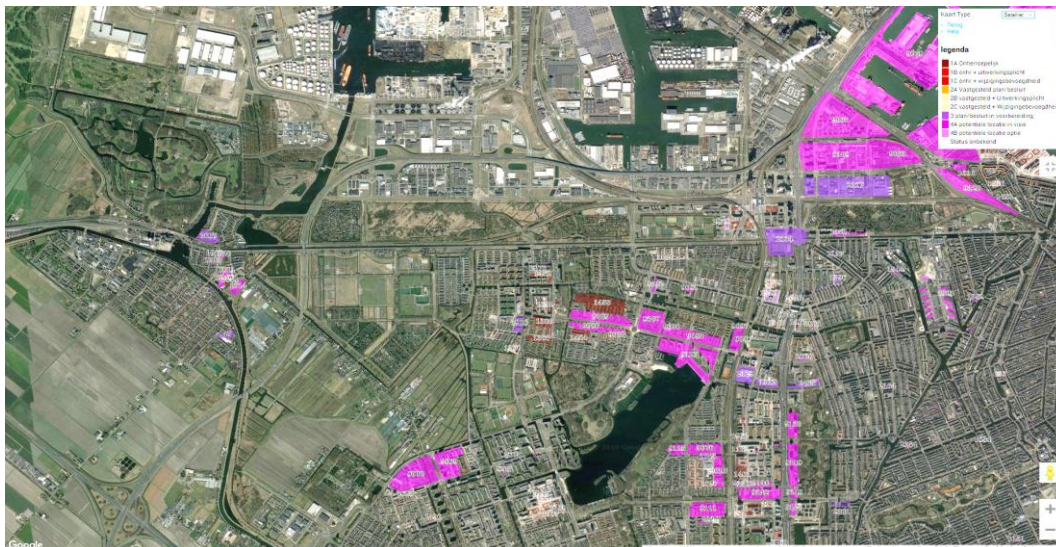
- groei MRA - vestigingsklimaat
- beschermingsregimes
- inzet op bereikbaarheid
- cultuurhistorie meer op de kaart
- opwaarderen en zoneren natuurkwaliteiten
- energietransitie - circulariteit - veenweide vernatting
- recreatieve functie stadsranden

- beleving open water
- andere waterhuishouding - verbrede landbouw
- verantwoordelijkheden overheid - particulieren
- landschapsfonds - governance - maatsch. kosten en baten (investeringen in groen onderbouwen)

2.2 Brede blik

Recreatiegebieden zijn kwetsbaar voor druk van andere functies. Infrastructuur, hoogspanningsleidingen, economische uitbreidingen (haven), woningbouw e.d. worden relatief makkelijk aangelegd in de groene omgeving. Kaart 3 p.m. nog niet opgenomen toont de druk op nu nog open en groene gebieden in en rondom Spaarnwoude. Aangegeven zijn strategische grondposities, contouren Schiphol en havengebied en bebouwingsreserveringen (op basis van geldende bestemmingsplannen). Binnenstedelijke plannen zijn op de kaart niet opgenomen, omdat deze niet leiden tot afname van het areaal buitengebied.

Door binnenstedelijke verdichtingen neemt het belang van behoud van groen en landschap buiten de stad toe. De beschikbaarheid van schone, veilige en aantrekkelijke groengebieden om steden - in combinaties van recreatie en natuur - wordt toenemend verlangd. De beleving van rust, openheid en openlucht-activiteiten, in een duurzame leefomgeving rondom steden, is speerpunt in het vestigingsbeleid voor (nieuwe) inwoners in de MRA. Groen-recreatieve gebieden zoals Spaarnwoude zullen om die reden niet langer als stiefkindje, maar als volwaardige speler een rol moeten hebben in de ontwikkeling van de MRA en besluitvorming op het gebied van verstedelijking, economie en infrastructuur. Om die reden wordt in de visie Spaarnwoude Park veiligstellen van open landschappen centraal gezet, omdat dit een niet te vervangen gebieds- en beleefingswaarde is.

Uitsnede plan capaciteit.nl: voorbeeld Amsterdam West overzicht binnenstedelijke verdichtingslocaties. Door binnenstedelijke verdichtingen neemt het belang van behoud van groen en landschap buiten de stad toe.

De omvang en potentie van de groene zone tussen de stedenring noopt tot een visie op het geheel, verder dan alleen eigendoms- of beheergrenzen van verschillende gebiedspartijen. Het schap neemt als grote gebiedspartij met deze visie het initiatief om breder te kijken en wil haar beheergebied afstemmen op de groene omgeving van de gehele zone en toewerken naar een integraal beeld. Door (letterlijk) verbinding te leggen met alle groengebieden in de stedenring, wordt het voor de recreant een doorlopende structuur, die niet 'versnipperd' is door de willekeur van beheergrenzen.

Aansluitend op de twee punten hierboven is afstemming in programmering en spreiding van recreatiefuncties belangrijk. Het maakt het totaal aan groengebieden rijker en beter en levert voor de MRA-recreant een helder palet aan mogelijkheden. De recreatiegebieden dienen hetzelfde hoofddoel en zijn er voor dezelfde MRA-consument. Wat de gebieden altijd gemeen zullen hebben is het bieden van ontspanning, groen en rust aan de regiobewoners en zijn bezoekers. Wat de gebieden verschillend maakt is de identiteit en het eigen speciale aanbod aan mogelijkheden. 'Interne' concurrentie (vissen in dezelfde vijver) tussen de groengebieden in bijzondere toeristisch-recreatieve functies is niet wenselijk. Om die reden komt er afstemming in ontwikkeling van bijvoorbeeld Park 21 met Spaarnwoude.

Samenvattend:

- De visie levert een bijdrage om Spaarnwoude Park als volwaardige medespeler te betrekken bij de andere ontwikkelingen in de MRA;
- De visie is met brede blik opgesteld, Spaarnwoude Park is ruimer dan alleen de gronden van het schap en heeft of legt verbinding met alle groengebieden in de stedenring;
- De visie geeft richting in regionale afstemming in spreiding van recreatiefuncties binnen de MRA.

3. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Bij het bepalen van de ontwikkelijnen van Spaarnwoude Park zullen verschillende trends en maatschappelijke ontwikkelingen een duidelijke plek krijgen. De in de vorige paragraaf aangehaalde verstedelijking van de MRA is een van de belangrijkste invloeden. Daarnaast zal als randvoorwaarde in het nieuwe omgevingsbeleid meer dan voorheen toegewerkt worden naar een schone, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Bij de beschreven trends en ontwikkelingen ligt de nadruk op functies en activiteiten die gevolgen hebben voor de ruimtelijke indeling van het gebied.

Vrije tijd, (buiten)sport en verblijfstoerisme

Vanuit de samenleving is behoefte aan (meer) keuzes in de wijze waarop vrije tijd en (buiten)sport kunnen worden beleefd. Door de uitgestrektheid van Spaarnwoude Park en de variatie in landschappen kan aan die behoefte vrij makkelijk gehoor worden gegeven. De ruimte is er voor meer en gevarieerde recreatie-extensieve ontspanning in de openlucht, intensieve en uitdagende belevenissen en veel sport en spel. Deze verbreding en variatie wordt door consumenten ook toenemend gezocht in mogelijkheden en combinatie met allerlei vormen van verblijfs-arrangementen, waarbij meer keuze dan voorheen is in type overnachtingsmogelijkheden. Hierbij is meer samenspel nodig tussen overheid (basisinfrastructuur recreatie) en ruimte voor vrijetijdsmarkt: ondernemerschap in beleving en activiteiten.

Nieuwe ruimtevragers

Daarnaast zijn er nieuwe ruimtevragers. Dat zijn trends die tot voor kort geen of beperkt uitgangspunt waren bij gebiedsontwikkelingen en in Spaarnwoude Park geen rechtstreeks verband hadden met de oorsprong als recreatiegebied. Het gaat om bijvoorbeeld ruimte voor duurzaamheid en circulariteit, landbouw dichtbij en om meer nadruk op ecologische variatie. Spaarnwoude treedt graag op als proeftuin voor deze (maatschappelijke) opgaven.

Duurzaamheid

Met duurzaamheid wordt hier bedoeld op de bijdrage van gebieden aan energietransitie en klimaatadaptatie (w.o. waterberging) en circulaire ontwikkeling. Binnen elk gebied in Nederland zal bepaald moeten worden of het een functie kan krijgen in de actuele opgaven voor een duurzame samenleving. Spaarnwoude kan op gebiedsniveau compensatie organiseren om tot een energie- en CO₂-neutraal gebied te komen. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van locaties voor zonneakkers, geothermie, energieopslag, waterberging voor piekopvang, CO₂-reductie (laagveen, bospercelen) en duurzame landbouw. Dit vraagt letterlijk om ruimte en om selectie bij ondernemersplannen. En het zal gestroomlijnd moeten worden met landschapsambities (openheid) en recreatie- en natuurwaarden.

Inclusieve samenleving

Bijdragen aan een inclusieve samenleving vraagt om eventuele aanpassingen in bedrijfsvoering van ondernemers in het gebied en afspraken over bijvoorbeeld sociale bijdragen (creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt). Ook vernieuwende convenanten over rentmeesterschap en 'community values' (met de gemeenschap op te stellen waarden die gezamenlijk nagestreefd worden) passen in dit kader. Bij ondernemers kunnen bijvoorbeeld terreinen ingericht worden voor algemeen gebruik gericht op dagbesteding, herstel van ziekte, leren tuinieren (moestuinen) e.d.

Landbouw dichtbij

Met landbouw dichtbij wordt bedoeld dat landbouwproducten uit Spaarnwoude Park op biologische basis worden geteeld en dienen als voedselvoorziening voor omliggende dorpen en steden in plaats van de wereldmarkt. In aansluiting op het vorige punt wordt biologische voedselvoorziening en streekproductie dan een thema dat onderscheidend ingezet kan worden in Spaarnwoude. Een sterk thema kan zijn dat alle (agrarische) ondernemers in het gebied een duurzaam plan hebben en starten of omschakelen naar circulair produceren en nieuwe teelten, rekening houdend met de opkomende andere waterhuishouding in het gebied. De opkomende behoefte van consumenten is dat voedsel met weinig milieudruk (transport) en dichtbij is geproduceerd. Spaarnwoude Park kan toegroeien naar een samenwerkingsverband van (agrarische) ondernemers waarin de stedenring hoofdafnemer wordt van in Spaarnwoude geproduceerde voeding.

Ecologische variatie

Het laatste punt dat wordt uitgelicht en van grote betekenis wordt voor de ontwikkeling van Spaarnwoude Park is ecologische variatie. Dat vertaalt zich in bescherming van ontstane intrinsieke natuurwaarden, met meer nadruk op beeldkwaliteit (esthetische waarde) en een betere afweging in medegebruik (recreatieve waarde van natuur). Het beleid voor behoud van landschappelijke openheid (bufferzones) tussen de steden geldt sinds 1958. Grote delen van bufferzone Spaarnwoude zijn sinds de jaren '70 ontwikkeld als recreatiegebied. Op voormalige stortheuvels en landbouwgronden in de IJpolders is een parkaanleg ontworpen met diverse gebruiksfuncties voor openluchtrecreatie. In de loop der tijd zijn de aangelegde bosschages en oeverzones uitgegroeid van decorgroen tot groen met diverse natuurwaarden.

Er is een gradatie in biodiversiteit in de ontstane natuurwaarde (van monofunctioneel tot divers), maar dit vormt nog beperkt een leidraad voor ontwikkeling. De borging van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), dient er toe beter te gaan afspreken welke natuurwaarden in Spaarnwoude gelden of kunnen uitgroeien. In de visie komt meer nadruk op ecologische variatie en een duidelijker onderscheid waar de groenvoorziening inmiddels (of potentieel) intrinsieke natuurwaarden heeft, waar groen een parkfunctie heeft (beeldkwaliteit / esthetische waarde) en waar het ten dienste staat van het recreatieve gebruik. De provincie heeft daarvoor als vertrekpunt een beschrijving opgesteld van wezenlijke kenmerken en waarden (zie 4.2).

Samenvattend:

- De ontwikkeling van Spaarnwoude Park zal meer worden geënt op veranderingen in de omgeving (MRA) en de maatschappij in landschapsbeleving, mogelijkheden voor vrije tijd en (buiten)sport.
- Nieuwe ruimtevragers komen op die invloed hebben op de verdeling van de schaarse ruimte: duurzaamheid en circulariteit, landbouw dichtbij en meer nadruk op ecologische variatie.

4. INHOUDELIJKE OPGAVEN

4.1 Oorspronkelijke gebiedsfunctie (openluchtrecreatie) en toegenomen belang (natuur)

In het vorige hoofdstuk is aangemerkt voor Spaarnwoude Park tot een uitwerking te komen waar recreatie en natuur meer kunnen samengaan en waar deze strikter gescheiden worden. De oorspronkelijke gebiedsfunctie (openluchtrecreatie) en het toegenomen belang (natuur) worden gelegd naast de (nieuwe) behoeften van recreanten en bestaande belangen van ondernemers en bewoners. Door per deelgebied te bepalen wat leidend is en welke maatregelen ingezet worden om de gebiedswaarde te verhogen, ontstaat een zonering. Daarmee wordt ook duidelijk per deelgebied wat de bewegingsruimte voor verandering is en waar (voorlopig) geen of weinig verandering komt of nodig is. Dat komt aan de orde in hoofdstuk 6. Hieronder staan de opgaven die ingebracht worden bij de te bepalen koers van het gebied. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaat in op een differentiatie van het gebied, in drie te onderscheiden aandachtsgebieden, elk met verschillende opgaven.

4.2 Uitwerking van Natuurnetwerk Nederland

Kwalitatieve verbeteringen en areaaluitbreiding

Voor de ontwikkelrichting van Spaarnwoude Park is een van de belangrijkste kaders het begin 2019 vastgestelde Natuurnetwerk Nederland (NNN), met onderliggende wezenlijke kenmerken en waarden (WKW; zie PRV art 19). Het schap neemt de daarin voorgestelde zonering als uitgangspunt en wil toewerken naar een kwalitatieve en kwantitatieve doorgroei en verbetering. Dat wil het schap uitvoeren door zowel een deel van de natuurgebieden naar een hoger ecologisch plan te tillen, als het totale areaal natuurgebieden uit te breiden.

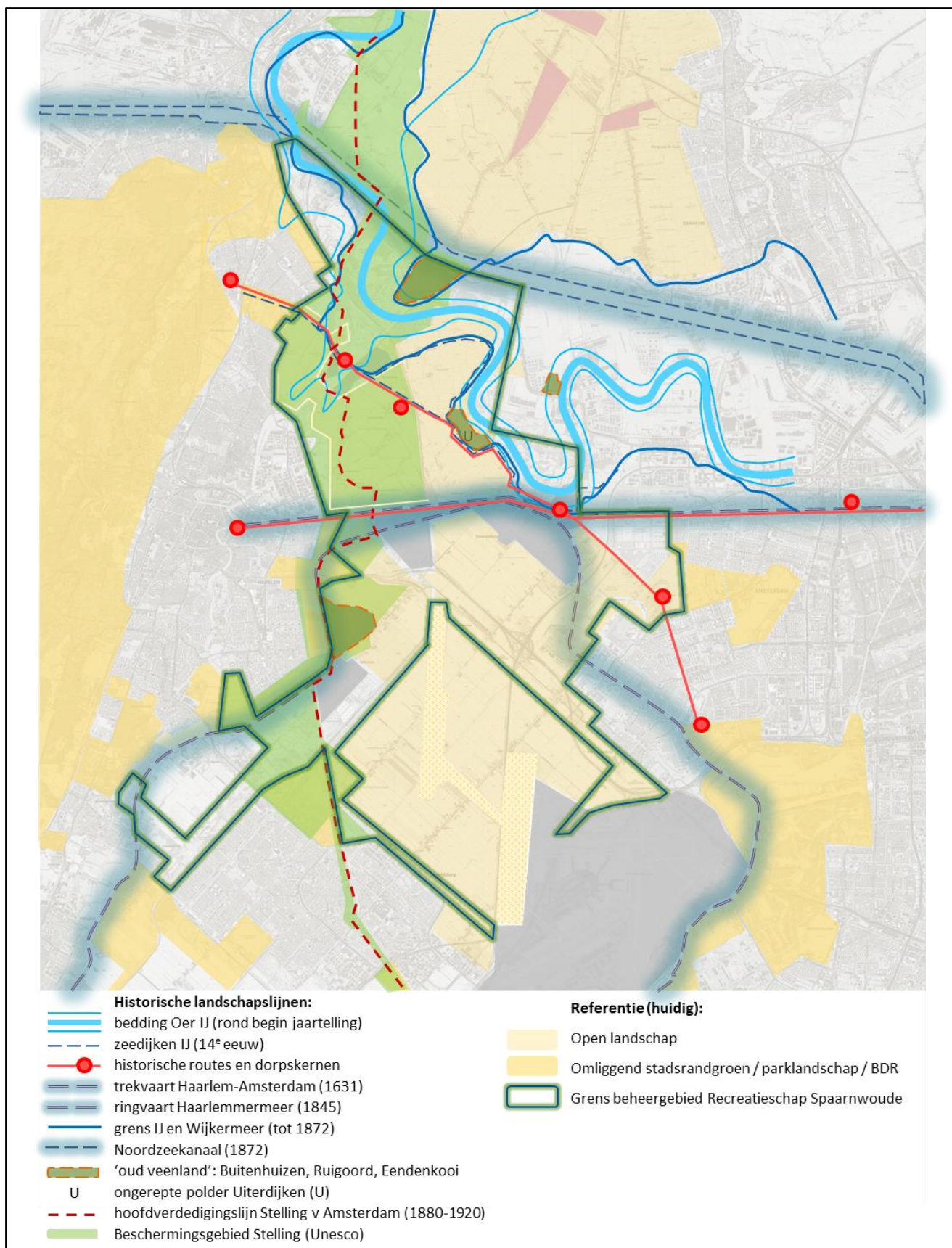
De kwalitatieve verbeteringen hebben als oogmerk meer biodiversiteit en natuurwaarde te creëren, met accent op de veranderende biotoop (vernatting, verzilting) en op gebiedspotenties. In sommige deelgebieden kan de ecologische kwaliteit daardoor anders worden, met als beginsel dat de WKW er per saldo op vooruitgaan. De uitbreidingen zullen op diverse niveaus qua ecologische kwaliteit plaatsvinden, afhankelijk van het gebied, en vooral gericht op het verbinden van losse delen of bestaande gebieden meer robuust maken.

Tezamen leidt dit tot een beter, afwisselender en sterker NNN en het zorgt tevens voor enige uitruil van NNN-gebied waar zogenaamde kavelpaspoorten worden ingepast. Kavelpaspoorten maken bouw en/of gebruiksontwikkelingen mogelijk, welke per saldo gepaard zullen gaan met een uitruil en zo mogelijk versterking van de WKW of vergroting van het areaal NNN. Het principe van kavelpaspoorten en wijze van zorgvuldige landschappelijke verweving daarvan, is in hoofdstuk 6 toegelicht.

De WKW zijn beschrijvingen van te beschermen waarden van natuurgebieden binnen het NNN. De provincie stelt de beschrijvingen op waarmee gemeenten ontwikkelingen en activiteiten in het NNN kunnen beoordelen. Gemeenten leggen in bestemmingsplannen vast op welke wijze zij het NNN zal beschermen. Zij kunnen de NNN bestemmen als natuur, maar kunnen dit aanvullen met een recreatieve of landbouw-doelstelling. Criteria zijn daarbij de wkW, oppervlakte en samenhang van de natuurgebieden. De provincie gaat uit van zowel de aanwezige actuele als potentiële natuurwaarden, rekening houdend met abiotische en ruimtelijke condities.

Mogelijkheden in uitruil

De situaties waarin uitruil wordt voorgestaan zal onderbouwd worden en direct gelinkt zijn aan een plan waar en hoe vervangende NNN-waarden worden ontwikkeld. Daarbij kunnen vervanging of verbetering van kwaliteit en kwantiteit op één plek plaatsvinden of gesplitst:

Kaart 4: Visie Spaarnwoude Park - veiligstellen en opwaarderen open landschappen en historische lijnen

- indien vervanging van kwaliteit en kwantiteit op één plek plaatsvindt wordt er een even groot areaal aan het NNN toegevoegd, waarbij op diezelfde locatie de natuurwaarden verbeteren;
- indien kwaliteit en kwantiteit worden gesplitst, zal in een NNN-gebied met potentiële natuurwaarden geïnvesteerd worden in verhoging van de ecologische kwaliteit. De areaal-verevening kan in een ander gebied, bijvoorbeeld door het aanhelen van een weidevogelgebied of een versnipperd bosgroen, waardoor die gebieden meer samenhang krijgen en robuuster worden en het leefgebied van flora en fauna ter plekken vergroot.

Mogelijk lopen ontwikkeling van kavelpaspoorten en uitruil niet synchroon. Het schap onderzoekt een aantal opties om natuurontwikkeling of uitbreiding reeds vooraf te starten, en daarmee in overleg met de provincie een compensatiereserve op te bouwen. In de op te stellen omgevingsplannen zal de nieuwe (dubbel)bestemming natuur worden opgenomen, zodat er ook een publiekrechtelijk instrument is om de uitruil en compensatie te borgen.

Natuurontwikkeling in historische lijnen, open veenweide en natuurverbindingen

Als leidraad voor uitbreidingen en nieuwe natuurkwaliteiten (als uitruil van NNN) wordt gekoerst op de belangrijkste dragers van ontwikkelingen en samenhang: versterken van de Stelling van Amsterdam, behoud openheid en verbondenheid veenweidegebieden, zichtbaar maken van het stroomdal van het Oer-IJ en op (natte) natuurverbindingen:

1. *Samenhangende structuur Stelling van Amsterdam versterken*

Voor het aanhelen en versterken van het in Spaarnwoude Park gelegen deel van de Stelling van Amsterdam zijn diverse opties, waaronder landschappelijke en ecologische natuurwaarden. Kenmerkend voor de Stelling zijn de natte voet aan de buitenzijde van de liniedijk en een bomerij aan de binnenzijde van de Stelling. Door deze landschappelijk elementen consequent voort te zetten en waar nodig toe te voegen of versterken, wordt het beeld van de Stelling als samenhangende structuur versterkt. Natuurontwikkeling kan bijvoorbeeld ook in de vorm van natte, laagopgaande natuur in de schootscirkels.

2. *Open veenweidegebieden aanhelen*

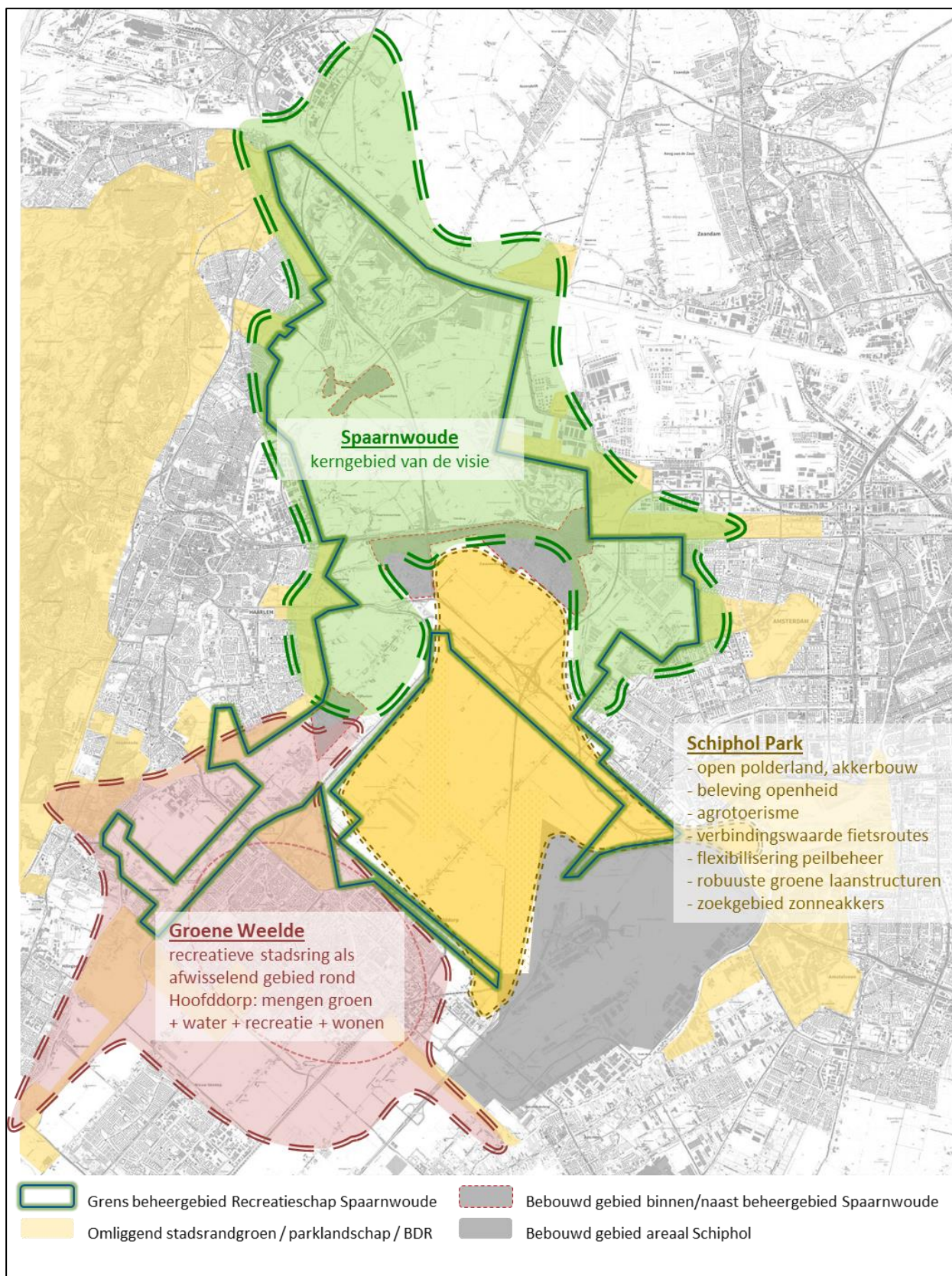
De begrenzing van het NNN kent nog een aantal kansen voor aanheling met nu nog onbeschermde, waardevolle open veenweidegebieden. Door die gebieden ook onder het NNN-stelsel te borgen, blijft het huidige landschap als één geheel en onderling verbonden. Het recreatieschap ziet binnen haar beheergebied o.a. kansen in de Hekslootpolder, Verenigde Binnenpolders, Inlaagpolder en Uiterdijken.

3. *Stroomdal Oer-IJ zichtbaar maken*

Het schap wil onderzoeken of het voormalig stroomdal van het Oer-IJ zichtbaar gemaakt kan worden. Ook daarin kunnen natuurwaarden gecreëerd of omgevormd worden die passen in de gebiedseigenschappen van een open, wat lager gelegen geul (het omringende landschap van droogmakerijen is 0,5 tot 0,8 meter hoger). Staatbosbeheer heeft al een plan voor vernatting voor een deel van het Oer-IJ in de Houtrak.

4. *Groene As en natuurverbindingen*

De ontwikkeling van de Groene AS, de verbingszone tussen Amstelland en Spaarnwoude, vormt samen met de versterking van de in het NNN benoemde overwegend natte natuurverbindingen aanleiding voor. Binnen het visiegebied zijn dat Haarlemmermeer en omgeving (ZNV1), Zuid-Kennemerland - Spaarnwoude (ZNV4) en Amsterdam West (ZNV2).

kaart 5: Visie Spaarnwoude Park - Hoofdzonering in drie aandachtsgebieden

4.3 Veiligstellen en opwaarderen open landschappen

De visie Spaarnwoude Park is mede van belang om de openheid en ruimtebeleving in het gebied onder de aandacht te houden en beter te verankeren in omgevingsplannen. De laatste decennia is daar veel inbreuk op gepleegd door (toen belangrijke) modernisering en uitbreidingen voor woningbouw, bedrijventerreinen en (snel)wegen. De laatste jaren verschijnen er steeds meer visies en rapporten die de openheid van het gebied veel meer centraal stellen (zie hoofdstuk 2 en bijbehorende bijlage). In de visie Spaarnwoude Park wordt het veiligstellen van open landschappen op 1 gezet, omdat dit een niet te vervangen gebieds- en belevingswaarde is. Het schap wil de openheid ook verbeteren door nu versnipperde gebieden op te waarderen met openheid als ordenend principe en doorsneden open gebieden weer verbinden met fietsbruggen en zichtlijnen.

De aanpak in de veenweidegebied zal verschillen met de landschappen van inpoldering en landaanwinning. Daarnaast zal voor alle open gebieden een belangrijk nieuw vraagstuk aan de orde komen: vernatting. Op termijn zal vanuit het waterschap toegewerkt worden naar flexibilisering van het peilbeheer, enerzijds om waterfluctuaties te bufferen en anderzijds om tegendruk van zoute kwel te regelen (Haarlemmermeerpolders) en uitstoot boeikasgassen tegen te gaan (veenweidegebied). Vooral in het veenweidegebied kan dat leiden tot transformatie in delen van het gebied: vernatting leidt tot een ander beeld.

4.4 Historische lijnen als dragers van ontwikkelingen

Door de lange ontstaansgeschiedenis van het gebied wemelt het er van bijzondere structuren en lijnen. Op [kaart 4](#) zijn de belangrijkste verbeeld. Dit biedt allemaal aanknopingspunten om delen van episoden ('het verhaal van het gebied') in beeld te brengen (of houden) en er ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie aan te verbinden. Dit gaat terug vanaf het Oer-IJ (een zijtak van de Rijn die tot vlak voor de jaartelling in zee uitmondde) waarvan de bedding nog te traceren is in het landschap tot recente sterke lijnen als het Noordzeekanaal en de stelling van Amsterdam. Deze kunnen allemaal veel meer beleefbaar gemaakt worden.

4.5 Gebiedsidentiteit: hoofdzonering in drie aandachtsgebieden

Het beheergebied van recreatieschap Spaarnwoude ligt binnen drie hoofdgebieden met elk verschillende identiteiten en opgaven, zie [kaart 5](#). De grens van het beheergebied is indicatief aangegeven met de doorgetrokken groene lijn. De relatie tussen de drie gebieden is nog beperkt. Spaarnwoude Park is goed te positioneren en profileren op drie sterke sferen. Op basis daarvan worden de opgaven gebiedsgericht uitgediept en wordt op de overgangszones tussen de drie hoofdgebieden vooral gericht op goede verbindingen voor fietsers.

Groene Weelde

Voor het rood gekleurde gebied (waarvan het noordwestelijke deel uitmaakt van het beheergebied van het schap) zijn er diverse gebiedsthema's. Voor de groen--recreatieve delen is al vrij veel in gebruik en bestemd. Bij nieuwe ontwikkeling kunnen accenten komen die het gebied versterken en ook meer richten op de andere gebieden van Spaarnwoude Park. De belangrijkste rol van dit gebied is stedelijk uitloopegebied van Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Vijfhuizen. Dit kan versterkt worden voor delen van Schalkwijk, Heemstede, Bennebroek en Hillegom. Afgestemde ontwikkeling en inrichting komen hier samen voor groen, buitensport, water en recreatie en deels ook woningbouw.

In feite markeert dit rood gekleurde gebied een ring van recreatieve uitloopegebieden rondom Hoofddorp, met afwisselend rust en drukte, openheid en bebossing en diverse kerngebieden als Haarlemmermeerse Bos, recreatieplas Toolenburg, Park Vijfhuizen, Groen Weelde en Park 21 (waar meer recreatieve ontwikkeling mogelijk is) en de recent ingerichte groengebieden Plesmanhoek en

Buitenschot. De gemeente heeft nieuwe groen-recreatieve ontwikkellijnen vastgelegd in plannen, bijvoorbeeld voor Geniepark, visie Ringdijk en Ringvaart en Park 21. In het gebied Groene Weelde e.o. vindt ontwikkeling plaats van woonkavels in een meer of minder groen setting: Landgoed Wickevoort, Elzenhoven, Boseilanden en Enthoven.

Het schap richt zich op basis van de visie Spaarnwoude Park op stimuleren van versterking van routes, natuurspeelplaatsen, versterken NNN (mede als uitruil voor andere locaties) en indien passend ruimte voor energieopwekking. Daarnaast is de visie het kader om tot verdere afstemming te komen over de ontwikkeling (programmering) van Park 21 met de zone langs het Noordzeekanaal.

Schiphol Park

Voor het geel gekleurde gebied is een aantal kenmerken kaderstellend. In dit gebied is weinig bebouwing en is openheid een belangrijke belevingswaarde. Het gebied herbergt het nodige asfalt (A9, A5, N205, N232 en startbanen), maar de open en agrarische sfeer voert de boventoon. De verbindingswaarde van dit gebied in doorlopende fietsroutes naar andere groengebieden kan hier sterker worden gemaakt. In dit deel van de Haarlemmermeer zijn tientallen agrarische bedrijven actief, vooral in de akkerbouw. Er komt wel een belangrijke opgave op deze bedrijven af: op termijn zal vanuit het waterschap toegewerkt worden naar flexibilisering van het peilbeheer, enerzijds om waterfluctuaties te bufferen en anderzijds om tegendruk van zoute kwel te regelen. Dit vraagt om een geleidelijke koersverlegging in bijvoorbeeld andere teelten, vormen van natuurbeheer, aanleg zonneakkers en verbrede landbouw, waaronder agrotourisme. Deze koersverlegging gaat buiten de scope van het schap en zal via een eigen verandertraject tot stand kunnen komen en verankerd worden in een omgevingsplan.

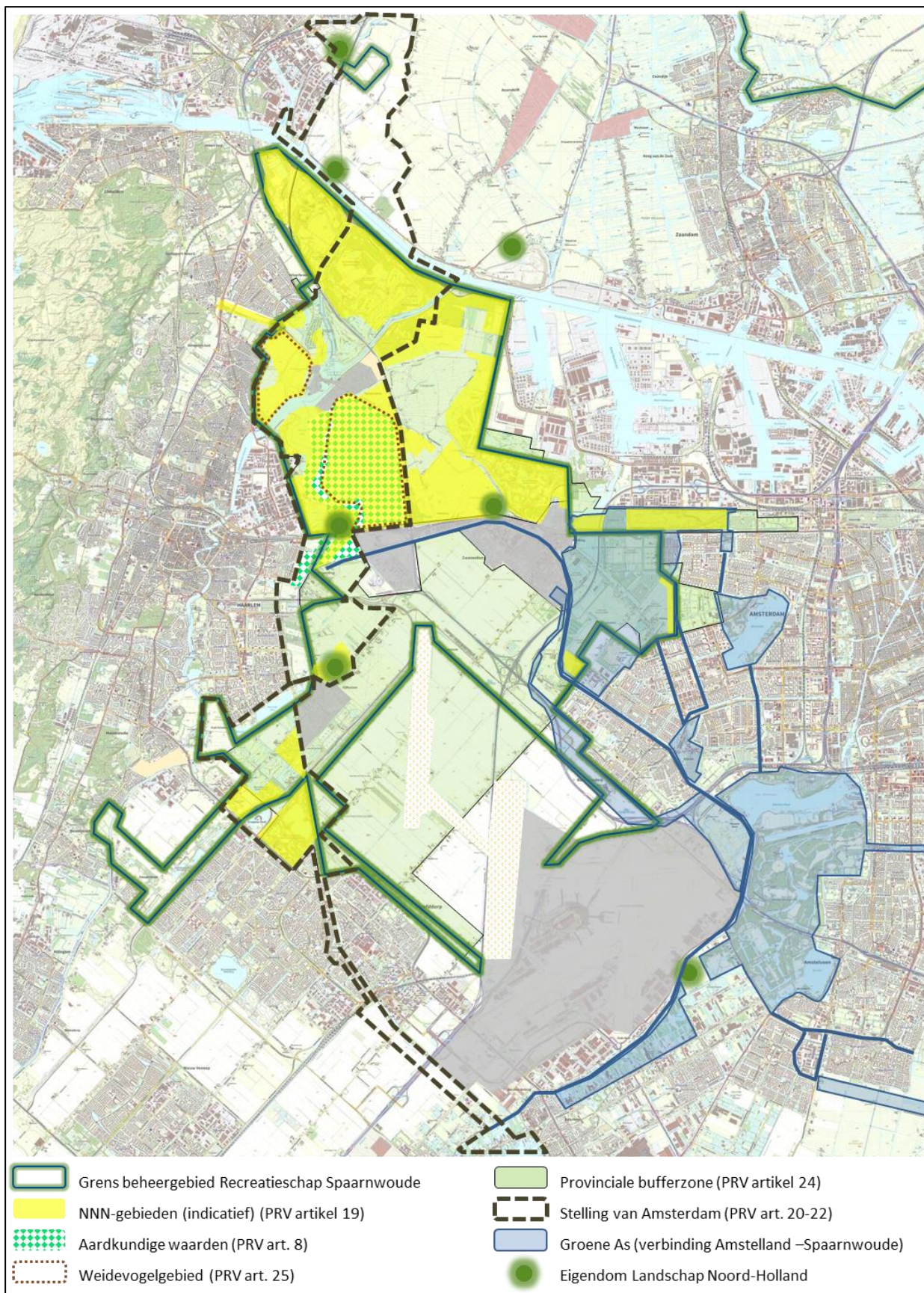
Het schap richt zich op versterken van de groene carré (groen raamwerk als een buffer rondom Schiphol en de Polderbaan) als robuuste groenstructuren, stimuleren van agrotourisme en versterking van routes. In het groene carré zal - als onderdeel van een zonering binnen deze strook - bezien worden of er ook ruimte is voor energieopwekking (kleine zonneakkers bijvoorbeeld).

Spaarnwoude

De grootste en belangrijkste opgaven zijn in het groen gekleurde gebied. Dit is het kerngebied van de visie. Hier komen belangen van vier gemeenten samen en ligt de grootste uitdaging om met voorstellen te komen in het kader van bereikbaarheid voor langzaam verkeer, auto en OV (buitenpoorten), specificatie van NNN-waarden, zonering in deelgebieden, recreatieve expansie en aanhaking op omliggende groengebieden. Daarnaast zijn in dit gebied veel cultuurhistorische waarden die om een opwaardering 'vragen' en daarmee in sterke mate aangrijpingspunten vormen om de visie op te enten. In hoofdstuk 5 en 6 wordt dit uitgewerkt.

Samenvattend:

- Door de provincie zijn handvatten gegeven hoe tot een betere zonering kan worden gekomen in recreatie en natuur, uitgaande van NNN en bijbehorende spelregels voor uitruil.
- In de visie is dit opgepakt en thematisch uitgewerkt per deelgebied. Doorgaande structuren in het gebied worden versterkt met landschappelijke en natuurwaarden, met nadruk op de Stelling en het Oerij.
- Daarnaast wordt gericht op het verbinden van open landschappen en bestaande gebieden meer robuust gemaakt.
- Spaarnwoude Park is goed te positioneren en profileren op drie sterke sferen. Op basis daarvan worden de opgaven gebiedsgericht uitgediept. Op de overgangszones tussen de drie hoofdgebieden ligt de focus op goede verbindingen voor fietsers. De meeste opgaven liggen in het noordelijk gebied, groen gekleurd op kaart 5.

kaart 6: Visie Spaarnwoude Park - natuur- en landschapswaarden en zoneringen
 (p.m. nog aanduiden waar volgens WKW hoge natuurwaarden zijn (i.c. moeilijk of niet vervangbaar))

5. AMBITIES

5.1 Inleiding

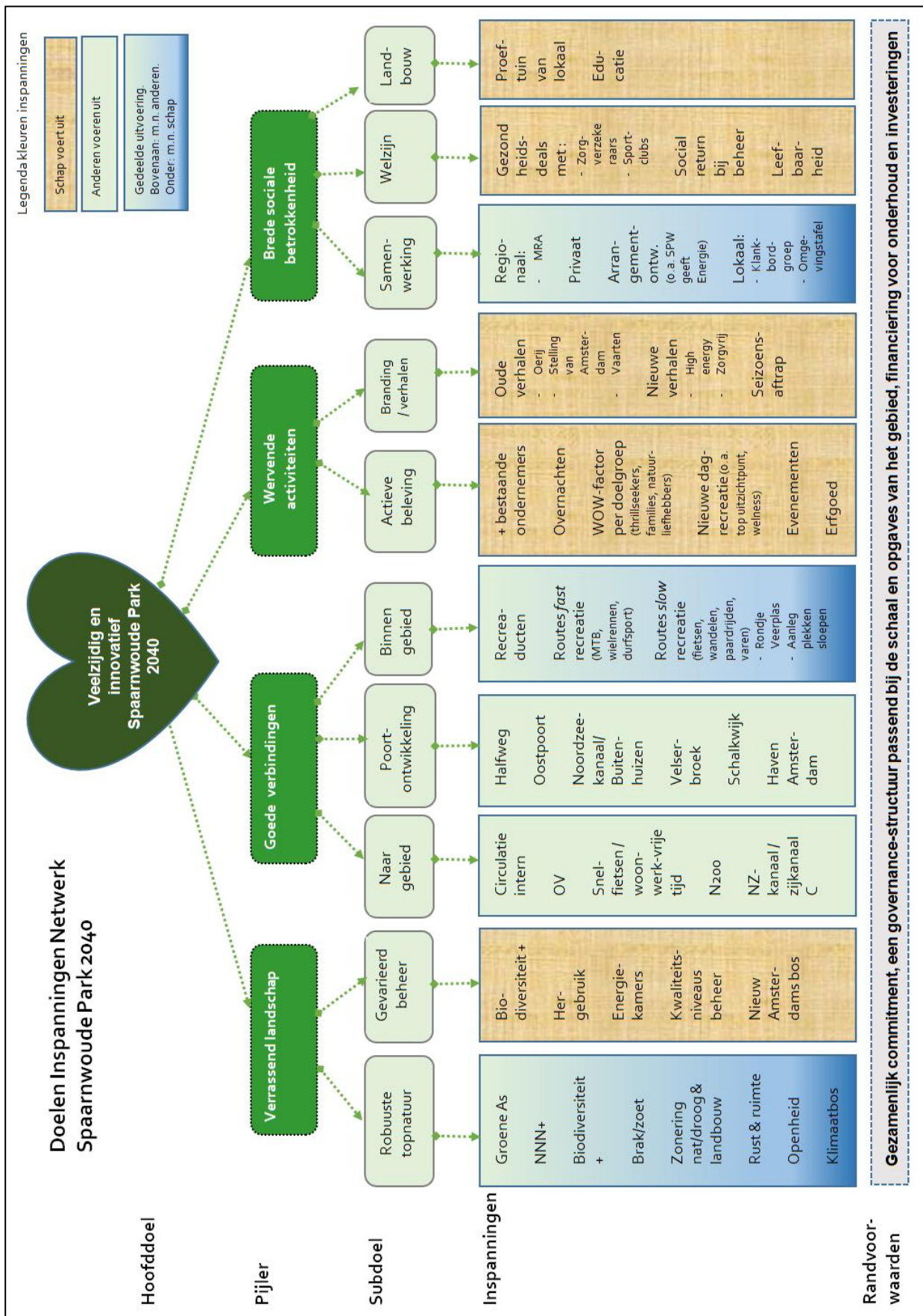
De visie wordt gestoeld op ambities. Deze komen voort uit de voorgaande hoofdstukken: beleidsfundament (hoofdstuk 2), trends en ontwikkelingen (hoofdstuk 3) en de belangrijkste opgaven om de visie naar een hoger plan te tillen (hoofdstuk 4). Spaarnwoude Park heeft door de grootte en ligging van het gebied veel mogelijkheden om de opgaven van de aan het recreatieschap deelnemende gemeenten en de MRA mee te helpen verwezenlijken: duurzaamheid, landbouw, biodiversiteit, stedelijk-recreatief. Het decor van landschappelijke en cultuurhistorische eigenschappen kan daarbij fraaier worden en beter beleefbaar.

De ambities dienen als leidraad om de opgaven een plek te geven in de visie en gewicht te geven aan wat als belangrijkste gezien wordt. Dit hoofdstuk dient met andere woorden als ‘mengpaneel’ om te selecteren waar het accent op wordt gelegd bij alle ontwikkeling en bij de toetsing van initiatieven. Diverse opinies en ideeën zijn hierover opgehaald bij stakeholders, raden- en Statenleden en (andere) belanghebbenden (o.a. werkconferentie, zie hoofdstuk 1).

De gewenste ‘stand van de schuiven’ van het mengpaneel moeten nog bepaald worden. Hieronder is een voorzet:

- Voor het thema landschap is beoogd meer inzet op behoud open landschappen en vergezichten en onderlinge verbinding van de gebieden. Daarnaast meer gebruik maken van de geschiedenis van het gebied (bijzondere historische structuren), als aanleiding en leidraad voor versterking van landschap, natuur en recreatie. Onderdeel is een bijdrage aan energie- en klimaat-doelstellingen, door transities die bij het landschap passen, in een combinatie met het thema activiteiten. Ook horen keuzes in (variatie van het) gebiedsbeheer bij het thema landschap.
- Voor het thema verbindingen wordt in eerste instantie gericht op veel verbeteringen voor langzaam verkeer: verbindingen met de dorpen en steden, buitenpoorten (bij stations aan de randen van Spaarnwoude) en aanwijzen locaties voor fietsbruggen over infrastructurele barrières. Ten tweede zijn er voorstellen voor verbetering van de interne circulatie voor auto en openbaar vervoer.
- Voor het thema activiteiten wordt toegewerkt naar een heldere verdeling in gebieden die (veel meer) toeristisch-recreatief worden en waar het rustig blijft of wordt. Daarbij wordt onderzocht of Spaarnwoude een kerngebied nodig heeft, waar nieuwe activiteiten worden gebundeld (Hart van Spaarnwoude) en of dat ook voor de poortgebieden het geval kan zijn.
- Het thema betrokkenheid is erop gericht meer ondernemers aan te trekken om in te stappen, ook in de samenwerking die gemeenten en provincie hiertoe organiseren: veel mogelijkheden, met duidelijke spelregels en afspraken over beheer en ontwikkeling. Daarbij komt een grote nadruk op sociale betrokkenheid (inclusieve samenleving) en duurzaamheid als basiskenmerk bij alle ontwikkelingen en activiteiten.

De doelen en ambities vormen samen de inkadering van de visie. Dat wordt weergegeven in een “doelenboom”, met per thema een lijst met inspanningen die nodig zijn om het doel te bereiken (zie volgende bladzijde).

6. ONTWIKKELBEELD

Het ontwikkelbeeld is het hart van de visie Spaarnwoude Park en weergegeven als ontwikkellijnen op drie kaarten (kaartnummer 7, 8 en 9). Naast de laatste kaart komt nog een uitgeschreven legenda waarop de diverse onderdelen op de kaart verder worden toegelicht. Het ontwikkelbeeld is gebaseerd op de deelkaarten uit de voorgaande hoofdstukken, de opgaven en ambities en er is veel gebruik gemaakt van de in bijlage 2 bestaande denkrichtingen voor het gebied, in het bijzonder de groenvisie buffer Haarlem - Amsterdam en de provinciale leidraden. De visie Spaarnwoude Park brengt de nieuwe beleidsrichtingen en accenten van de provincie en MRA op gebiedsniveau tot uitdrukking en buigt bestaande goede ideeën om naar een actiegericht kader.

Op kaart 1 (landschap en cultuurhistorie) zijn behoud, ontwikkeling en (onderlinge) verbinding van de open landschappen verbeeld. Als belangrijkste accent zijn gelegd het vergroten van de belevingswaarde van de veenweidegebieden, van het open landschap Noordzeekanaal en van de overgang tussen duingebied en landwinning voormalig IJ (omgeving Beeckestein - Oosterbroek). Daarnaast zijn historische landschapslijnen verbeeld als drager voor verdere ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden. Primaire inzet is versterken en zichtbaar maken van de Stelling van Amsterdam en het stroomgebied van het Oer-IJ.

Op kaart 2 (bereikbaarheid) gaat het om het versterken van de verbindingen met de steden, via duidelijke toegangspoorten voor langzaam verkeer vanuit diverse stedelijke uitloopegebieden en fietsbruggen over infrastructurele barrières. Op de kaart staat ook een voorstel voor de interne circulatie voor auto en OV in het gebied Oosterbroek - Buitenhuizen en een mogelijk toekomstidee voor aansluiting op het gebied N200.

Op kaart 3 (kamers van activiteiten) staat een voorstel voor een hoofdzonering en onderverdeling in gebieden waar meer activiteiten komen. De belangrijkste punten zijn het idee voor het ontwikkelen van een “Hart van Spaarnwoude” (centraal gebied middendeel Noordzeekanaal / zijkanaal B) en ontwikkelkaders voor alle andere recreatiegebieden als kralensnoer om het open middengebied (met diverse doelgroepen per kamer) en onderlinge samenhang tussen de kamers.

Aan het ontwikkelbeeld wordt nog een beschrijving op hoofdlijnen toegevoegd per open gebied / kamer, met aandacht voor:

- nadruk op ontwikkeling recreatiewaarde, landschapswaarde en/of natuurwaarde;
- onderscheid in beheergericht en ontwikkelgericht: waar behoud en versterking van het landschap en waar verandering en ontwikkeling van het landschap;
- accentleggingen luw - druk, open - besloten, zichtlijnen - coulissen e.d.;
- extensieve recreatie, dagrecreatie (toerisme), verblijfsrecreatie.

Kavelpaspoorten

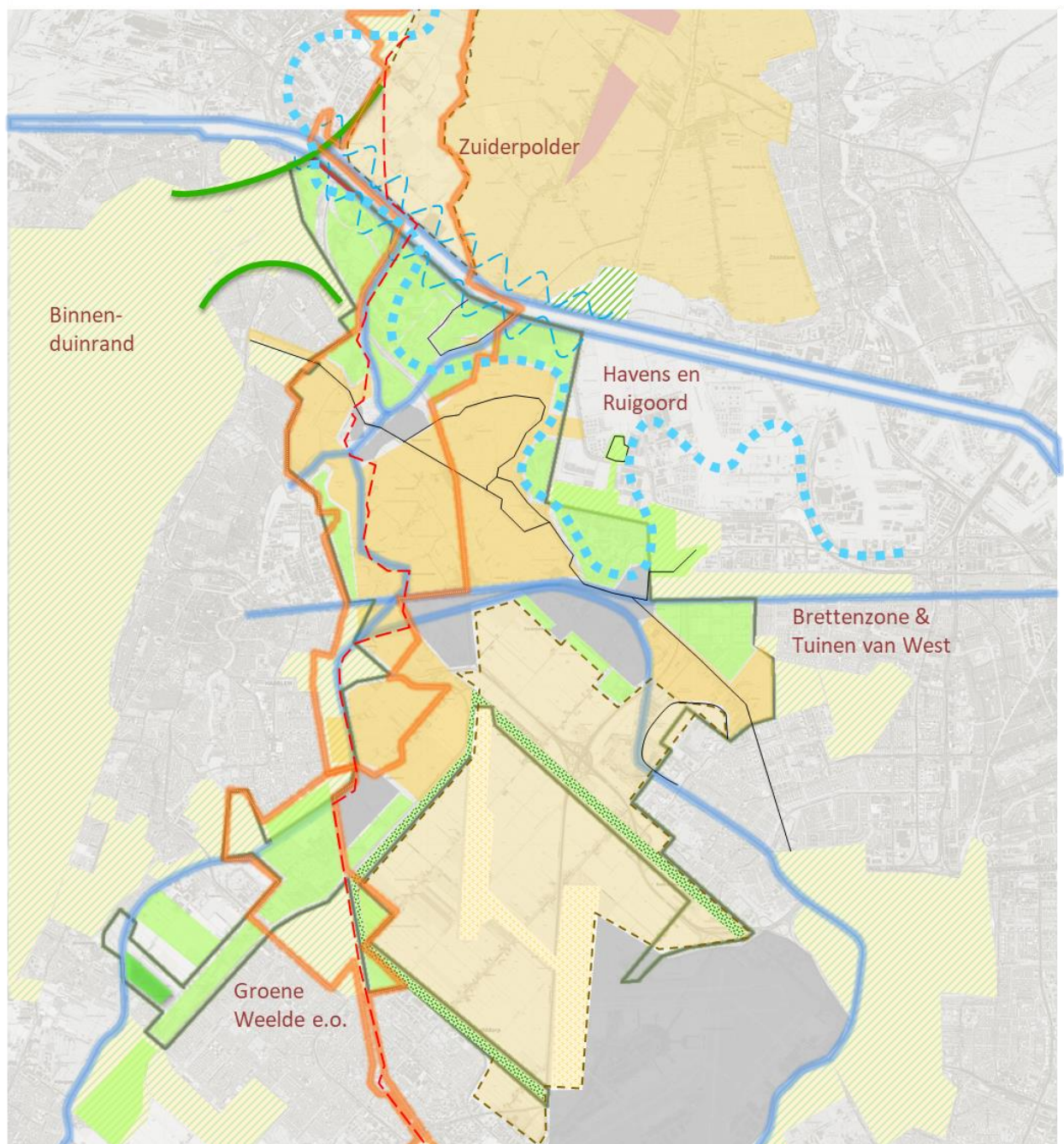
Binnen de op de kaart aangegeven “kamers van activiteiten” worden heldere afspraken gemaakt over waar wel en geen nieuwe ontwikkelingen of activiteiten mogelijk zijn. Een zonering binnen de kamer bepaalt waar natuur- of landschapswaarden worden versterkt, waar medegebruik mogelijk is door extensieve of intensieve recreatie en waar bebouwing wordt toegestaan.

Bebouwing kan gericht zijn op uitbreiding van een bestaande accommodatie, op toeristisch-recreatieve functies, spel- en sportfuncties, agrarische functies en/of energieopwekking. Bebouwing mag alleen op daarvoor aangewezen kavelpaspoorten, met daarop beschreven spelregels. In de spelregels staan de kavelgrootte, wijze van verpachting, bouwmassa, bouwvlak en -percentage en

afspraken over terreininrichting en -beplanting en mate van verharding. Ook komen er afspraken in over bijvoorbeeld bijdragen aan inclusieve samenleving en over rentmeesterschap, in de zin van streven naar duurzame ontwikkeling. De kavels en bebouwing moeten in het omringende landschap opgaan. Voor nieuwe en/of vervangende bebouwing zijn duurzaam bouwen en natuur- en landschaps-inclusief ontwerpen vereist. Beheer van de natuur- en landschapswaarden op de kavel en randen vinden plaats door de initiatiefnemer op basis van vooraf vastgelegde kwaliteitsafspraken en zo mogelijk een bijdrage aan de opwaardering van NNN. In principe bevat elke kavel een of meer openbare paden, als onderdeel van het netwerk door Spaarnwoude Park.

In de visie Spaarnwoude Park (niveau van omgevingsvisie) zijn de kamers gedefinieerd en het principe van kavelpaspoorten hierboven beschreven. De daadwerkelijke locatiebepaling van kavels vindt plaats in een gemeentelijk omgevingsplan en wordt in gezamenlijkheid bepaald, aan een op te richten 'omgevingstafel' waarin de deelnemers van de GR zitten (zie hoofdstuk 8). **De omgevingstafel is in feite de plek waar de visie Spaarnwoude Park zijn vertaling vindt in plannen en projecten.** Zodra een initiatiefnemers zich meldt wordt aan de omgevingstafel het initiatief beoordeeld en gekeken of en welke kavelpaspoorten geschikt zijn voor de betreffende activiteit.

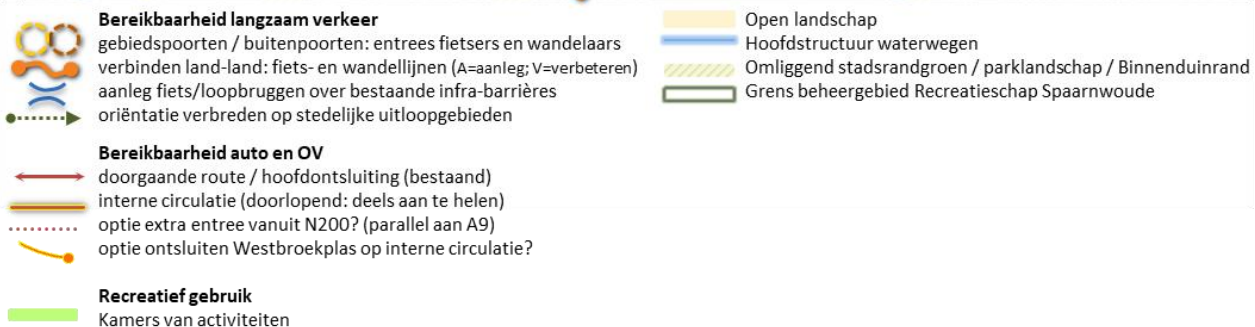
Ontwikkelbeeld Spaarnwoude Park – landschap en cultuurhistorie

Versterken landschap en natuur open landschap A / open landschap B zone overgang duinen-polder (ecologie landschap recreatie) groene carré / ontwikkelen robuuste groenstructuren zone ontwikkeling brakke natuurwaarden Historische landschapslijnen als thema Stelling van Amsterdam (hoofdverdedigingslijn rood gestreept) stroomgeul Oerij (rond begin jaartelling) oude dijken, oud land, historische routes Recreatief gebruik Kamers van activiteiten	Hoofdstructuur waterwegen Omliggend stadsrandgroen / parklandschap / Binnenduinrand Grens beheergebied Recreatieschap Spaarnwoude

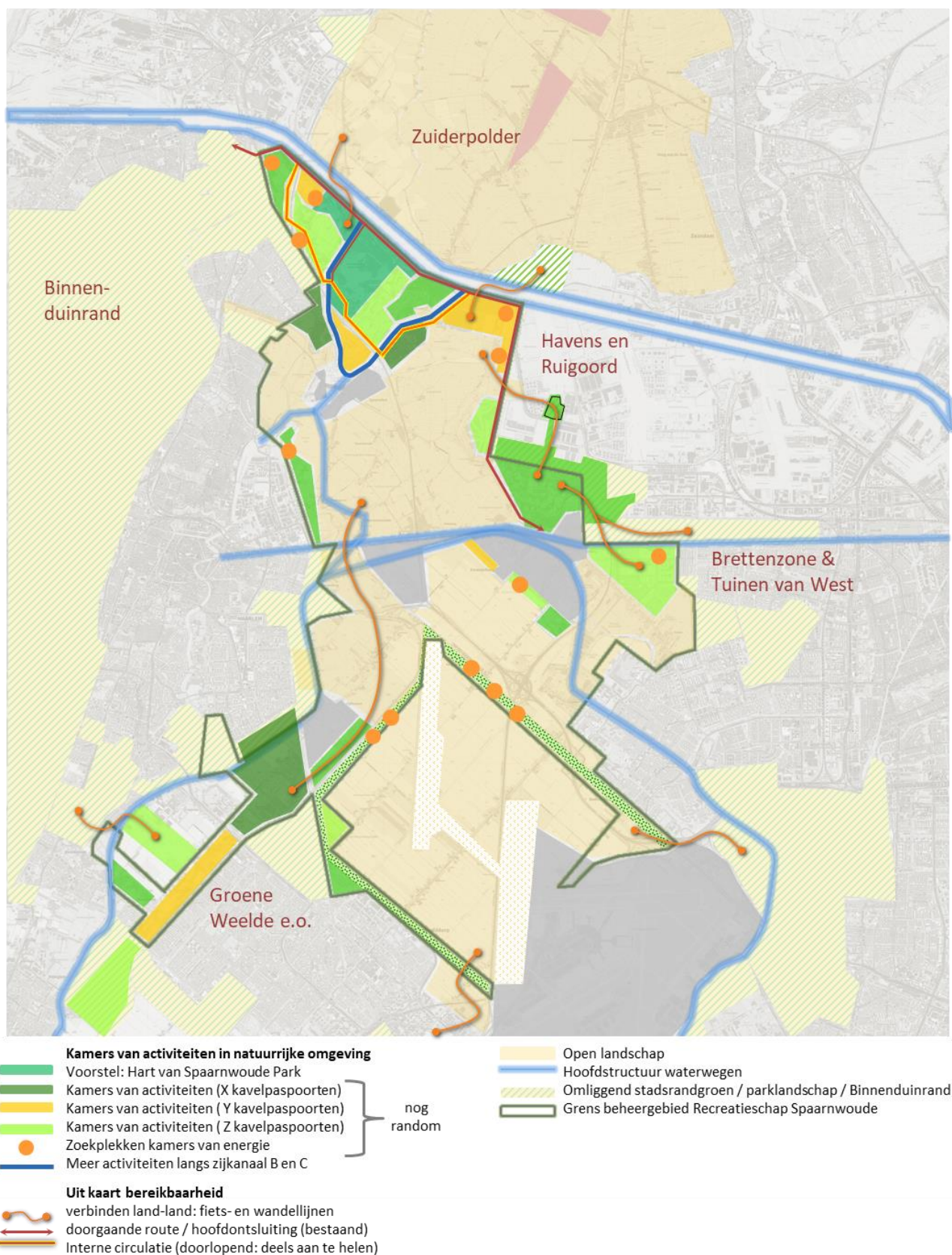
Kaart 7 landschap en cultuurhistorie

Ontwikkelbeeld Spaarnwoude Park – bereikbaarheid

Kaart 8 bereikbaarheid

Ontwikkelbeeld Spaarnwoude Park – kamers van activiteiten

Kaart 9 kamers van activiteiten

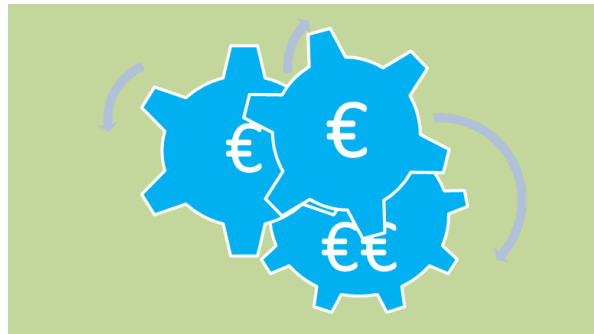
7 GELDSTROMEN / DOELENBOOM

7.1. Bestaande en nieuwe bestedingsbronnen

Op de werkconferentie 'De speelruimte van Spaarnwoude Park' (zie hoofdstuk 1) zijn spelregels verkend en geformuleerd voor nieuwe activiteiten en initiatieven. Deze zullen bij realisatie deels leiden tot nieuwe geldstromen. Tezamen met bestaande inkomsten uit bijvoorbeeld pacht en verhuur zijn er vervolgens drie hoofdknoppen waar de hoogte van de inkomsten om draaien:

1. door ontwikkelen: meer kavelpaspoorten leidt tot meer inkomsten in huur, pacht, heffingen en belastingen;
2. natuur het werk laten doen: meer delen laten verruigen leidt tot minder kosten in natuur- en landschapsbeheer. Meer verfijnde natuur, zoals rietlanden en bloemenvelden is kostbaarder in beheer en onderhoud dan verruigde natuur dat meer 'voor zichzelf zorgt'. Door hier meer in te differentiëren wordt uitgesplitst waar het geld naartoe gaat;
3. fondsvorming: meer directe publieke en private bijdragen aan de collectieve *bovenwijkse voorzieningen* leidt tot meer inkomsten.

Bovenwijkse voorzieningen zijn voorzieningen die boven het kavelpaspoort of de kamer uitstijgen. Het zijn collectieve voorzieningen (bijvoorbeeld infrastructuur) waaraan projectontwikkelingen een bijdrage leveren omdat ze er direct of indirect profijt van hebben.

Naast deze drie hoofdknoppen zijn er voor beheer en onderhoud de participantenbijdrage van de bij het recreatieschap aangesloten gemeenten en provincie en subsidieverstrekingen. Bestedingen voor uitwerking en uitvoering van deze visie worden gedekt op basis van de participantenbijdrage en subsidies en keuzes in de 3 knoppen, een bundeling van *privaat geld en publiek geld*.

Meerjarenperspectief

Bij de vaststelling van de visie zal met een strategische uitvoeringsagenda financieel vooruit worden gekeken naar de budgetperiode 2021-2024 (en verder). In deze visie op hoofdlijnen worden vooral de schakels aangebracht die nodig zijn om van inhoud, vorm tot de genoemde drie geldstromen te komen.

Bij het financieel vooruitkijken hoort een meerjaren investerings- en een meerjaren beheer- en onderhoudsprogramma, met elk een begroting. De (meerjaren) begroting vertaalt (hogere) beleidsdoelen naar concrete inspanningen die die doelen binnen handbereik brengen binnen een bepaalde planning, zie de bijgesloten doelenboom in hoofdstuk 5.

7.2 Samenwerking tussen overheid - initiatiefnemers

Met het optekenen van 'kamers van activiteiten' en kavelpaspoorten en gedifferentieerde beheerbeschrijvingen kunnen de gestelde doelen binnen handbereik komen. Het is belangrijk geïnteresseerde partijen aan te trekken die willen investeren in het gebied met Interessante initiatieven en goede businesscases. Door deze te bespreken aan een omgevingstafel (zie hoofdstuk 8) kunnen overheden en initiatiefnemers samen de haalbaarheid bepalen. Alle schakels werken daardoor ook in financiële zin mee aan de beleidscyclus.

Laaghangend fruit

De bovengenoemde hoofdknoppen beschouwen we als de meest effectieve verdienmodellen. Sommige zaken liggen daarbij nu al 'voor het grijpen', andere vragen wat meer 'strekken' in de werkverdeling tussen overheid en initiatiefnemers, ook onderling.

De hoofdknoppen bevatten ook kleinere knoppen, die wat hoger of lager hangen. We noemen hieronder een aantal kleinere knoppen, dit om maar aan te geven dat 'het follow the money' principe voor een deel ook nu al binnen handbereik ligt, zeker met wat out of the box denken.

Voorbeelden hiervan zijn in het inspiratie-ambitiedocument aangestipt en waarvoor relatief beperkte tot geen aanpassing van het ruimtelijke inpassingskader nodig is. Deze kleinere verdienmodellen kunnen in meer of mindere mate al vorm en inhoud krijgen, terwijl we werken aan de kavelpaspoorten en beheerbeschrijvingen voor de hoofdknoppen.

Onder de kleinere knoppen valt bijvoorbeeld:

- organiseren van meer (en meerdaagse) muziek- en cultuurevenementen in wisselende omvang,
- vergroten van m2 of verbreden in functies van bestaande recreatieve activiteiten,
- uitbreiden van bestaande verblijfslocaties van (luxe) kamperen tot hotelappartementen,
- faciliteren van meer (type) sporten met bijbehorende faciliteiten,
- (leegstaand) erfgoed (verder) benutten,
- autarkische kleine en tijdelijke woonvormen mogelijk maken (als een soort nieuwe landgoederen),
- energie opwekken op daken, land en parkeerterreinen, overkappingen of langs infrastructuur,
- omvormen van grond voor klimaatbos of kleinschalige voedselproductie,
- nieuw heuvelland van overtollige bouwgrond,
- meeliften op grote evenementen van anderen, zoals Sail en F1 Zandvoort,
- en voorzieningen realiseren in natuur en recreatie met gevestigde partijen direct in de omgeving (bijv. bedrijven Waardepolder, havens van Amsterdam en IJmuiden).

7.4 Flexibel managen van de omgeving

De **doelenboom** (zie hoofdstuk 5) geeft een schakering aan inspanningen welke samenhangen met de ontwikkellijnen in de visie. Een deel van de inspanningen zal in begeleiding en uitvoering door het recreatieschap worden geïnitieerd. Een deel is afhankelijk van maatschappelijke en commerciële partijen en van verbonden partijen als Staatsbosbeheer, hoogheemraadschap Rijnland, omgevingsdienst IJmond en Landschap Noord-Holland. Ook zijn publiek-private constructies denkbaar van het recreatieschap met derden.

Initiatieven die leiden tot een langdurige activiteit of bouwplan zijn mogelijk binnen kavelpaspoorten. Inspanningen die leiden tot een verandering van landschap of ander beheer worden geïnitieerd op basis van een beheerbeschrijving. Dit vraagt naast programmatisch werken ook om proces- en projectmatig werken binnen een adaptieve, geconcentreerde, maar ook kort cyclische werk-omgeving, waar alle relevante partijen op een bepaald moment onderdeel van uitmaken. Een organisatieomgeving met beweeglijkheid en focus, bijvoorbeeld in de vorm van genoemde omgevingstafel.

8. ORGANISATIEVOORSTEL

8.1 Drie knoppen: 'volg de dienst die we verlenen'

Omgevingstafel

De organisatie van de visie naar de concrete werkelijkheid van projecten en deelplannen, draait in meer of mindere mate ook om drie hoofdknoppen:

1. samenwerken: hoe meer participanten in het recreatieschap elkaar weten te vinden, ook op één plek, aan één tafel, hoe gericht ze hun dienstverlening kunnen organiseren;
2. eigenaarschap nemen: hoe meer politiek-bestuurlijke en ambtelijke betrokkenen zich verantwoordelijk voelen voor het eindresultaat, in integraal denken en werken, in gedrag, hoe meer de dienstverlening aan kwaliteit wint; dit betreft niet alleen de medewerkers van de participanten maar ook hun bestuurders, raden en -Statenleden;
3. werkafspraken maken: hoe simpeler, helderder en vlotter deze betrokkenen afstemmen, uitzoeken, acties verdelen en knopen doorhakken, ook over de onderlinge rolverdeling, hoe soepeler de dienstverlening gaat verlopen.

Met het zo effectief mogelijk inregelen van deze knoppen kan de visie realiteit worden, ook in de borging van de uitkomsten op de langere termijn. Dus ongeacht de personen of individuele belangen aan tafel.

We zien daarbij een 'omgevingstafel' voor ons, waaraan deze samenwerking, dit eigenaarschap en deze werkafspraken vorm en inhoud kunnen krijgen. Aan tafel zit iedereen die nodig is om zorgvuldig, effectief en snel duidelijk te maken hoe een initiatief tot uitvoering kan komen. De tafel helpt omgevingspartners om adaptief, geconcentreerd, maar ook kort cyclisch met elkaar te laten werken, mede vanuit de klantervaring.

De omgevingstafel is een concept dat afkomstig is uit de fysieke keten van vergunning, toezicht en handhaving onder de (aankomende) Omgevingswet. De nieuwe wet vraagt overheden in participatie met hun omgeving binnen een compacte tijd van 8 weken een traject omgevingsvergunning af te handelen. De omgevingstafel ziet toe op die periode en op het vooroverleg dat aan die 8 weken voorafgaat, met de potentiële aanvrager en de betrokken vakdisciplines. Dit om vooraf al te weten of het werk in die 8 weken zodanig kan worden ingedeeld – aan de kant van de gemeente en aan de kant van de initiatiefnemer – dat er gebonden beschikking kan worden afgegeven waarbij de aanvraag aan alle eisen voldoet.

Eén loket, één plan, één facilitator: aan tafel

De omgevingstafel houdt ook in dat een initiatiefnemer niet hoeft te shoppen. Via één aanspreekpunt en kortsluiting met de partners via de omgevingstafel kan het initiatief getoetst en beoordeeld worden aan de hand van de doelen en spelregels in het gebied. Daarbij worden bijvoorbeeld de bijdrage van het initiatief aan het gebied, de verbinding met andere projecten, de samenwerking met andere stakeholders of ketenpartners betrokken. Dit leidt tot eventuele aanpassing van de business case en bij succes tot werkafspraken en contracten.

8.2 Spelregels voor initiatieven

De spelregels die bij initiatieven worden gebruikt hebben als primair doel beschermen en verbeteren van de in voorgaande hoofdstukken benoemde gebiedskwaliteiten. De spelregels bevatten afgeleiden van provinciale beschermingsregimes voor gebiedswaarden (zie hoofdstuk 4 en kaart 4 en 6) voor landschap, natuur en cultuurhistorie en voor hindercontouren (Schiphol en haven). En ze bevatten vastgelegde ontwikkelrichtingen uit bestaande visies (zie hoofdstuk 2).

Naar aanleiding van de werkconferentie zijn daarnaast de volgende spelregels opgesteld voor activiteiten (en bouwwerken):

1. versterken van waarden van het gebied: de activiteit compenseert (en bij voorkeur versterkt) elders in het gebied de waarde van beschermingsregimes; dit met behoud vierkante meters NNN in Spaarnwoude Park als geheel;
2. voldoende inbedden in natuur en landschap: de activiteit is (deels) ingebed in het landschap en de natuur in vorm, ligging en volume, met maatwerk;
3. meepakken koppelkansen: de activiteit leidt in onderlinge samenhang met andere activiteiten / bouwwerken tot vaker, langer bezoek aan meer activiteiten aaneen (arrangementen), een gevarieerd aanbod, clustering die elkaar versterkt en een overall spreiding (met landmarks) op een voor iedereen toegankelijke manier;
4. zoveel mogelijk duurzaam: energie- en klimaatneutraal, materiaal- en afval circulair met bijdrage aan duurzame mobiliteit en 'community values';
5. bijdragen aan basisvoorzieningen en bereikbaarheid van het gebied: in een (financiële) bijdrage aan beheer, onderhoud en ontwikkeling van de openbare ruimte/ infrastructuur;
6. rekening houden met de leefbaarheid en bestaande inzet van bewoners, ondernemers en organisaties in het gebied.

8.3 Samenvattend schema van visie naar projecten

Onderstaande afbeelding geeft de relatie weer tussen de visie (groene blok) en de omgevingstafel (gele blok). Daarbij dient de doelenboom als toets om ambities en inspanningen 'te scherpen', meetbaar te maken en te prioriteren (ovaal links). De visie en afspraken aan de omgevingstafel vormen samen input voor het meerjaren onderhouds- en investeringsplan (ovaal rechts).

